

FREKVENNS

Specialtidningen om radio och TV

Nr 1 1991 Årg 6

**Ingen station
väster om
Mississippi
slår KSL**

**Radio Sweden satsar
på baltiska sändningar**

Mare Aadli och Tarmo Sepp på Radio Swedens estniska redaktion

ABC

**Radio
Australia**

**Når 50 miljoner
lyssnare i Asien
och Stilla Havet**

**Närradion som
sänder svenska
program från
Danmark**

Norge får två nya radiokanaler

Skall tidningar få driva radiostationer?

Dagstidningar runt om i Sverige planerar starta kommersiella radiostationer. Marieberg (Dagens Nyheter och Expressen), Göteborgs-Posten och Sydsvenska Dagbladet har blivit delägare i Jan Friedmans Svensk Radioutveckling. Friedman med ett förflutet från bl a Jan Stenbecks TV3 försöker få fler dagstidningar intresserade av att sätta upp lokala reklamradiostationer när det blir tillåtet i Sverige inom ett par år.

Svensk Radioutveckling erbjuder tidningarna kunskaper i radioteknik (hur man etablerar och driver en radiostation) och vilken marknad det finns för radio-program och annonsörer. Bolaget kan i framtiden serva stationerna och samordna annonsförsäljningen. Det kan också bli aktuellt med en gemensam nyhetsredaktion för nationell bevakning (typ det engelska Independent Radio News som ger ILR-stationerna nationella och internationella nyhetsbulletiner).

Genom att själva ge sig på reklamradio kan pressen kompensera sig för det bortfall av annonsintäkter som kommer att gå till de nya stationerna. Marknaden för radioreklam uppskattas till ett par 100 miljoner kronor och Sverige skulle kunna ha åtminstone 100 lokala stationer.

Ur tidningarnas synpunkt vore det perfekt om de även kunde driva radiostationer på sina utgivningsorter. Men man kan fråga sig om det är det bästa för lyssnarna, annonsörerna och opinionsbildningen. I Danmark ser vi hur Otto Reedtz-Thott utökar sitt Voice-imperium genom att köpa upp allt fler stationer, och i Norge har man börjat ifrågasätta Aller-koncernens ökande engagemang inom lokalradion.

I flera länder begränsar lagar tidningarnas möjligheter att driva radiostationer för att förhindra massmediamonopol och vidga yttrandefriheten. I USA finns det också regler för hur många radiostationer man får äga (tolv FM- och tolv MV-stationer samt högst en station i varje stad/täckningsområde).

Det finns många tänkbara modeller för att undvika monopol.

Om tidningar överhuvudtaget skall få äga stationer skall de då få göra det på sin egen utgivningsort eller skall deras andel av aktierna begränsas till t ex 10 eller 20 procent, hur många stationer skall man få äga helt eller delvis, skall utländska intressens ägarandel begränsas till kanske 10-20 procent eller skall de överhuvudtaget få äga någon del av en svensk station?

Frågor som lagstiftarna noga måste överväga och anpassa till svenska förhållanden. Annars kan den svenska reklamradion komma att domineras av ett par stora ägarkonstellationer.

PÅ ANDRA SIDAN James Mollan

En annan viktig fråga är vilka slags program dessa nya reklamstationer skall sända. I stora drag kan man säga att ju färre krav som ställs på programinnehållet desto fler stationer kan etableras.

De dagstidningar som nu förbereder sig för reklamradio verkar vara inne på att bjuda på ett brett programformat med nyheter, lokala frågor, underhållning och musik som skall attrahera så många som möjligt på orten. En programmix som liknar P3:s och lokalradions nuvarande utbud.

En omfattande lokal bevakning och olika sorters program kräver en större personalstyrka och högre reklaminkomster för att stationen skall kunna gå runt, vilket innebär att färre stationer kan etableras på respektive ort.

Jag hoppas att man mer sneglar åt formattänkandet, där stationerna har olika programformat. En station kan koncentrera sig på lokala nyheter och sport med kanske ett allmänt musikutbud, en annan station vänder sig med hårdare rock till yngre lyssnare, en tredje spelar jazz, en fjärde gamla godingar, en femte de senaste hitlåtarna o s v.

De stora städerna kan försörja flera specialiserade stationer medan lokalradion på de mindre orterna måste ha ett bredare utbud för att kunna dra sig till sig en tillräckligt stor publik, och vara intressanta för annonsörerna.

Vad driver pressen att satsa på reklamradio? Givetvis är det att tjäna pengar, som i all privat företagsamhet. Men det är samtidigt en defensiv satsning. Dagstidningarna i t ex Stockholm, Göteborg och Malmö befarar att de kommer att förlora reklamintäkter till de kommersiella radiostationerna, och genom att själv driva reklamradio kan de kompensera sig för detta annonsbortfall. Samtidigt blir det svårare för andra lokala radiostationer att etablera sig och konkurrera med tidningarna om annonsintäkterna.

Vi som ger ut den här tidningen ser helst att de som tänker starta reklamradio i första hand gör det på grund av sitt brinnande radiointresse, givetvis tillsammans med personer som har det nödvändiga ekonomiska kunnandet. Erfarenhet från pressen kan rent av vara en belastning när man skall göra radio. In med nytt blod och tänkande i radion!

* * *

Under förra året höjde televerket avgiften för det utökade basutbudet på kabel-TV med 92 procent från 49 till 94 kronor. Fortfarande väntar vi på nya kanaler,

som t ex 3Sat, Horizont (som försvann när TV4 startade) eller Sky News. Inte undra på att allt fler parabolerna sätts upp på balkongerna här i det uppkblade Alby!

* * *

Postgirot införde i februari en ny avgift på 20 kr för gireringar från utlandet till svenska konton, vilket drabbar oss hårt och får absurda konsekvenser. När någon utanför Sverige beställer ett nummer av Frekvens för 18 kr via postgirot går de 18 kronorna direkt till postgirot, och dessutom dras 2 kr från kontot - en ren konfiskation!

Avgiften i sig själv är illa nog, men att mottagaren och inte avsändaren får betala är skandalöst! Vi är därför tvungna att införa en extra avgift på 20 sv kr vid varje betalningstillfälle via postgirot från utlandet. Ett lösennummer kostar därför 38 kr och stöd- alternativt aktivt medlemskap 90 kr respektive 140 kr för läsare utanför Sverige som betalar via postgirot.

De av er som vågar skicka svenska sedlar i brev till oss slipper extra-avgiften på 20 kr, men sedlarna kan ju komma bort på vägen.

FREKVENNS

NR 1 1991 ÅRGÅNG 6
ISSN 0283-927X

Utgivare: Mediaföreningen RTV
Adress: Box 2081, 145 02 Norsborg
Telefon: 0753/78670, 042/184104
Postgiro: 16 04 81-8

Redaktion:

James Mollan (Chefred & ansv utg)
Kenneth Andersson, Per Lindholm, Olof Olsson, Robert Olsson, Patrick Stenbacka, Karl-Erik Stridh och Bernt Erfjord (Norge)

Prenumeration om fyra nummer kostar 70 kr och inkluderar stödmedlemskap i Mediaföreningen RTV.

Aktivt medlemskap kostar 120 kr och inkluderar fyra nummer.

Lösennummer kostar 18 kronor styck. Äldre nr (86:1, 87:1,2,3, 88:1,2, 89:1, 90:1,2) kostar 15 kronor styck.

Vid varje betalningstillfälle via postgirot utanför Sverige lägg till 20 sv kr!
Tryck: Akademitryck AB, Edsbruk 1991

Annonser:

1/1 sida = 500 kr, 3/4 sida = 390 kr
2/3 sida = 354 kr, 1/2 sida = 270 kr
1/3 sida = 183 kr, 1/4 sida = 140 kr
1/6 sida = 95 kr, 1/8 sida = 73 kr
Priserna avser pappersoriginal klara för tryckning.

Annonsredaktör: Kenneth Andersson
08/16 25 67.

Dagstidning lovar konkurrera ut lokalradion i Skåne på fem dagar

Henry Carlsson är eldsjälen bakom tidningen NST:s planerade lokalradiostation i Ängelholm. Den kommer att starta så fort som politikerna ger klartecken till kommersiell radio i Sverige. NST siktar in sig på lyssnare från Halland i norr till Landskrona i söder och lovar konkurrera ut lokalradion på bara fem dagar.

Radio NST skall bli landets första kommersiella radiostation när radion släpps fri i Sverige. Detta basunerade dagstidningen Nordvästra Skånes Tidningar (NST) i Ängelholm ut i början på mars. Konkurrenttidningen Helsingborgs Dagblad var inte sena att följa efter med besked om egna radioplaner.

Henry Karlsson är idégivare och eldsjäl bakom NST:s radioprojekt. Han har ett uttalat radiointresse sedan lång tid tillbaka. Henry satt med i radioutredningen RUT69 som i princip ledde fram till lokalradions start i mitten av 70-talet och han har aktivt följt den nuvarande medieberedningens arbete.

Intryck från engelsk lokalradio

Ledamöterna i RUT69-utredningen gjorde studiebesök på ett par av BBC:s lokalradiostationer i England och fick en mängd intryck av hur engelsk lokalradio gjordes. Resan kom att stärka Henrys radiointresse än mer. Något som nu kommer till uttryck i planerna att starta den första lokala kommersiella stationen i Sverige.

Han har ingen eller ganska liten förståelse för dem som inom medieberedningen hävdar att tidningar skulle uteslutas från möjligheten att starta eller äga delar av en kommersiell station.

— Till att börja med ville vi undersöka vilka möjligheter det fanns att formellt ansöka om tillstånd redan nu innan reglerna ändrats för att i princip bara kunna trycka på startknappen när det blir fritt fram, men av de besked vi fått från behörigt departement i Stockholm låter detta inte sig göras.

— Av denna anledning går vi nu ut så här i stället och manifesterar vår tydliga avsikt att bli, om inte den allra första, så i alla fall någon av de allra första stationerna som kommer igång.

Nyheter och information

Även om NST saknar nödvändiga kunskaper på en mängd områden för att starta en radiostation så har man stor erfarenhet av nyhets- och informationsförmedling samt av att sälja och få ut reklam.

Henry Carlsson tror inte att det blir något större problem att lära sig radiomediet. Dessutom är situationen den

samma för alla med liknande planer eftersom det inte tidigare funnits någon fristående radio utanför riks- och lokalradiomonopolet.

NST avser inte att rekrytera folk utifrån utan tänker i huvudsak göra arbetet själva. För ändamålet har man bildat en redaktion som skall organisera arbetet med radiostationen med Henry som ordförande.

Fristående produktionsbolag

Stationen har inga konkreta planer för hur reklamproduktion och övrig produktion skall gå till men vad gäller reklamen tänker man sig att det ganska snabbt kommer att växa upp fristående produktionsbolag så snart radion släpps fri.

NST:s lokalradio kommer att satsa kraftigt på nyheter, information och redaktionellt material, vilka blir hörstenar i programmen.

— Vi har potential att sända en radio till människorna i regionen som kan engagera just dem. Lokalradion förmår inte engagera människorna här uppe eftersom de sänder material som gäller för Malmöregionen men som inte angår människorna som bor här. Med den uppläggningsen kommer vi att ha konkurrerat ut lokalradion inom loppet av fem dagar!

Sämre med sammanslagning

Även om Henry ser lokalradion som den stora konkurrenten beklagar han att lokalradion nu ska slås samman med riksradiation. Det kommer totalt sett att bli en sämre radio även om det givetvis återstår att se vad som blir resultatet.

Den nya radion kommer inte att vara lik något annat, inte närradio inte lokalradio eller riksradiation. Den skall engagera människorna i regionen och spegla deras gemensamma problem. Viktigt är också att se till att annonsörerna inte får bestämma över inriktningen av programmen.

Några direkt revolutionerande idéer om hur en ny station skall kunna dra till sig lyssnare har han dock inte.

— Problemet är att de flesta idéer redan prövats, det finns inte så mycket ogjort att göra när det gäller radio eftersom det mesta som kan göras redan är gjort.

Han har inte mycket till övers för närradion och de musikstationer som sänder idag. Närradio som bara gör en sak, dvs spelar samma typ av musik utan att tillföra något är idiotiskt.

SAF Radio ointressant

Inte heller håller han med om att de försök som görs i Malmö, Göteborg och Stockholm från SAF Radio, att experimentera fram former för hur lokala kommersiella stationer kan låta och fungera, är intressanta.

— I så fall är det som Skånepartiet gjort i flera år i Malmö precis lika seriöst, allt de kan göra är att spela musik.

Med kommersiell lokalt driven radio måste programmen ha ett brett redaktionellt innehåll. Givetvis måste även dessa stationer få sända underhållning och eftersom erfarenhet att sända denna typ av program kan Henry tänka sig att det kan komma att uppstå ett behov av dylika centralt producerade program för hela riket.

Tror inte på formatradio

Henry tror inte på någon direkt form av formatradio i Sverige, det finns helt enkelt inget underlag för det. Ett större problem är den eventuella likriktning som kan uppstå om de fria marknadskrafterna får gälla utan restriktioner.

Detta har i viss mån redan uppstått inom närradions ram och Henry drar alla stationer över en kam; såväl SAF-Radion som Skånepartiet i Malmö. Vad han än kan säga om dessa företeelser så inte är det professionellt gjord radio i alla fall.

Henry har stora planer för den planerade stationens förmodade lyssnarunderlag. Genom Ängelholms unika position i nordvästra Skåne kan den planerade stationen komma att höras från Halland och delar av Småland i norr till Ringsjön och Landskrona i söder. Bara inom stationens målområde tänker han sig ca 260.000 lyssnare.

Ett sannert stort förväntat lyssnarunderlag för en lokal kommersiell station!

Robert Olsson

Nyheter från NHK

Det statliga japanska TV-bolaget NHK tog över nyhetssändningen i månads-skiftet maj-juni från FNN på satellitkanalen Japan Satellite TV (Se Frekvens nr 1/90). I televerkets kabelnät sänds de japanska programmen mellan kl 21 och 23 med nyheter de sista 30 minuterna. Mot slutet textade FNN nyheterna på engelska.

Svenska program från Helsingör

Svenska radioprogram med reklam sänds dagligen över Byens Lokalradio i Helsingör. Programmen startade den första mars i år och går under namnet KRAM 89 efter frekvensen 89,1 MHz.

KRAM är en förkortning för Kulturradiomakarna, som sedan januari också sänder närradio i Helsingborg under namnet KRAM99 för Helsingborgs DX-Klubb. Föreningen är förvisso en nykomling i Helsingborgs eter, men programmakarna har en gedigen erfarenhet av närradio ända sedan starten i staden 1983. En del av dem bidrog till att närradion kom till Helsingborg.

De har sänt på stationer som Studio 99, Radio Öresund och Radio FMN, men har tröttnat på den svenska närradiokonstruktionen där alla sorters program blandas på en kanal som därigenom inte får någon profil. De beklagar sig också över att standarden på närradioprogrammen i Helsingborg har sjunkit under de senaste åren.

Det första avtalet mellan KRAM:s

programmakare och Byens lokalradio omfattade en timmes program varje dag mellan kl 18 och 19 under tre månader. Under försöksperioden skulle man utvärdera lyssnarnas respons i Helsingör på programmen och därefter besluta om eventuell fortsättning och utvidgning av de svenska sändningarna, som inledningsvis riktade sig till de danska lyssnarna. Nu är det klart att sändningarna kommer att utökas till tre timmar om dagen; kl 18-21 under tre dagar i veckan.

Programmen har spelats in i Helsingborg och Byens lokalradio har därefter lagt in reklamen. Musikformatet utgörs av nya hits och oldies. Den aktuella musiken speglar det som är populärt i främst Sverige, Danmark, England och USA. Urvalet av oldies är inte begränsat enbart till de mest spelade låtarna utan inkluderar även artister och hits som sällan hörs på andra stationer. Programledarna använder gärna drop ins och eftersträvar en rapp presentation.

De röster som hörs oftast är Robert

Olsson, Allan Carlsson och Per Nützmänn. Formatet varierar en del under veckan. Måndag till torsdag är det hitmusik, fredagar väger det över åt disco och dansmusik och lördagar och söndagar bjuder KRAM på Classic Rock med artister som Bad Company, Doors, Dire Straits och Led Zeppelin.

Kontakterna över Öresund mellan Helsingborg och Helsingör är intensiva. Varje år korsar miljontals människor det fyra kilometer breda sundet. Många affärer i Helsingör lever på försäljning av livsmedel till svenskar som flyr de höga priserna i Sverige.

Gränshandeln i Helsingör beräknas årligen uppgå till mellan 1 och 1,5 miljarder kronor. De svenska programmen över Byens Lokalradio torde därför vara mycket intressanta för främst danska handlare som vill locka svenska kunder, men de kan också appellera till svenska affärer och företag som vill nå lyssnare på bägge sidor av Öresund med sina budskap.

TV2 har en miljardskuld efter satsningar på sport och film

Reklamkanalen TV2 har satsat stort för att snabbt slå igenom i Danmark. Resultatet har inte låtit vänta på sig; höga tittarsiffror och stora reklaminkomster, som ökat från 80 miljoner 88 till 900 miljoner enligt årets budget.

Men den ambitiösa satsningen på bl a dyrbara sportsändningar och populära filmer har grävt ett stort hål i kassakistan. TV2 lånade 500 miljoner kr inför starten 88 och har nu skulder på en miljard kr.

TV2:s chef, Jörgen Schleiman, har därför vänt sig till regeringen med ett förslag att ombilda företaget till ett aktiebolag med staten som hälftenägare. Han vill sända fler reklamslag och även lägga dem i naturliga pauser i programmen (nu får reklamen bara förekomma i block mellan programmen) för att få större intäkter.

Schleiman vill samla de regionala stationerna som ingår i TV2-nätet i ett separat bolag. Detta bolag skulle vara licensfinansierat och få de 173 miljoner kronor som nu går till TV2. Det har varit lätt att sälja reklamtid i TV2:s rikstäckande program, men betydligt svårare att locka annonsörer till de regionala halvtimmarna.

Politikerna har varit kallsinniga till Jörgen Schleimans förslag. Den social-

demokratiska medicexperten Helge Mortensen anser att TV2 får skylla sig själv. Han anser att företaget slösat för mycket på dyrbara produktioner för att vinna tittare.

Det nuvarande avtalet med staten löper ut i slutet av 1993. Den borgerliga regeringen är inte beredd att göra några ändringar under den nuvarande kontraktperioden.

DR drog in sena nyheter

Under kriget i Irak och Kuwait införde Danmarks Radio en sen nyhetssändning i TV. DR tvingades dock upphöra med den efter kriget eftersom pengarna inte räckte till.

Förr hade DR-TV en nyhetssammanfattning, som lästes upp av en journalist utan några bilder. Det var i princip en radiosändning i TV.

Senare nöjde man sig med att i samband med stängningen på kvällen sända ut P3:s nyheter, antingen direkt om TV stängde på heltimmen eller som bandad repris av de senaste P3-nyheterna. Det senaste året har DR förenklat hanteringen än mer genom att lägga ut P3-ljudet direkt under testbilden.

TV2 har däremot en sen nyhetssändning på vardagar kl 21.50 som startade den andra januari i år.

TV2-NOJISER

Journalister i vild strejk

TV2 råkade ut för en vild strejk bland journalisterna torsdagen den 14 mars. Samtliga nyhetsprogram drabbades. Tablan fick läggas om under kvällen och stationsledningen och andra anställda som inte var journalister skötte övergångarna mellan programmen.

Journalisterna ansåg att potten på 200.000 kr för personliga lönetillägg var för liten. Den summan skulle i snitt ge dem 99 kr mer i månaden.

Sista regionalstationen

Den sista regionalstationen i TV2-nätet startade den andra januari. Den heter TV2/Öst med säte i Vordingborg och bevakar Västsjälland och Lolland-Falster.

Magert text-TV-utbud

I ett år har TV2 testat text-TV. Innehållet är fortfarande magert med en informationssida som talar om att det är en test och att text-TV inte sänds under regionalprogrammen. Man har upphört med att sätta slutdatum för testerna efterhand som tidigare angivna datum överskridits. Stationens sändningsschema för hela veckan finns åtminstone på text-TV.

Testbild med ny text

TV2 har ny text på sin testbild med TV-logo, angivelse av sändarort och ortet Telecom.

Kanal 2 tvingas sponsra program för att överleva

Trots stigande tittarsiffror drabbas även Kanal 2 i Köpenhamn av de sämre ekonomiska tiderna. Hittills i år har TV-stationen tvingats avskeda 24 av de 90 anställda.

Budgeten för 91 ligger på 75 miljoner kronor, men i slutet av februari hade reklamkontrakt för endast 30 miljoner kr tecknats.

För att få ekonomin att gå ihop har stationen även infört sponsoring. Före och efter enskilda program kan företag få sitt namn nämnt tillsammans med en skylt. Företagen kan välja program som passar deras produkts målgrupp.

TV-programtiden Se og Hör sponsrar tvåloperan Santa Barbara och sjuföreställningen med långfilmer har sponsrats av Dana Ford och Engros Market. En annan tvålopera, Glamour, sänds fem dagar i veckan och har en publik på 150.000 varav 112.000 är kvinnor.

En reklamspot på 30 sekunder kostar

upp till 30.000 kr. På bästa sändningstid betyder det ett kontaktpreis per tusen tittare på 57 kronor.

En undersökning av AIM/Nilesen visar att Kanal 2 dagligen ses av 22 procent av tittarna i Köpenhamnsområdet, vilket motsvarar 328.000 personer. En annan undersökning gjord bland de hushåll som är anslutna till KTAS kabelnät i Köpenhamn visar att 57 procent har sett stationens program någongång under den gångna veckan.

Stationen har satsat extra på sin nyhetsbevakning. Kanal 2 Rapporten startade den 1 september 90 och sänds mellan kl 18 och 19, en timme tidigare än TV2:s nyheter. Nyheterna presenteras vanligtvis av Jette Ludvigsen och Ole Stephensen och drar till sig 12 procent av TV-publiken, vilket motsvarar 180.000 tittare. Genom ett avtal med CNN har Kanal 2 fått tillgång till de internationella nyheterna.

Sex lokala stationer planerar etablera ett nationellt TV-nät

Kanal Danmark kan vara starten på ett tredje nationellt TV-nät, vilket strider mot de regler som styr lokal-TV-sändningar.

Kanal 2 i Köpenhamn inledde i januari ett samarbete med fem andra lokal-TV-stationer (TV-Odense, TV Fredericia, ALT TV Victor i Esbjerg, Århus Lokalen och TV Ålborg) under namnet Kanal Danmark.

Det kortsiktiga målet är att visa de långfilmer som Kanal 2 sänder under sjuföreställningen på de andra fem stationerna inom den kommande veckan. Man har även ett utbyte av egenproduce-

rade program.

På lång sikt hoppas man bygga upp ett tredje TV-nät. Det centrala rådet för lokalradio och -TV skall undersöka om Kanal Danmark bryter mot lokal-TV-reglerna. De inblandade stationerna får bl a filmer och pengar från bolaget Libfacto, som finansieras med utländskt kapital.

Enligt uppgifter i pressen är de ingående stationerna förpliktigade att sända vissa program, vilket skulle vara olagligt eftersom det innebär ett ingrepp i stationernas rätt att själva planera programutbudet.

Musiken dyrare efter nytt avtal

De lokala radio- och TV-stationerna har fått ett nytt musikavtal med Koda som premierar de stationer som spelar minst musik! Ju större andel musik en station har desto högre avgift per minut måste den betala, följaktligen en progressiv skala.

En station som spelar 0-20 procent musik betalar 0,75 kr/minut till Koda medan en station med 91-100 procent musik betalar 3 kr/minut. Detta innebär att en gräsrotsstation som Ålborg Arbej-

der Radio minskar sin musikavgift från 10.000 till 6.000 kr samtidigt som de stora musikstationerna får betala upp till 1,5 miljoner kr per år.

Det nya avtalet gynnar cirka 10 procent av de mest skuldsatta stationerna. Koda, som företräder komponisterna, påpekar dessutom att stationerna måste betala för all musik som används - även den som ingår i reklam och jinglar.

Ovanpå detta läggs avgifterna till Gramex. *Mer Danmark på sidan 8*

TV-Viborg reläde TV3 och bröt mot reklamreglerna

TV-Viborg, som startade i våras, har redan från början hamnat i hetluften genom att reläa den svenska satellitkanalen TV3, inklusive dess reklam. Enligt dansk lag får lokal-TV-stationer inte ha reklamslag inne i programmen. Den lokala radio- och TV-nämnden i Viborg drog också in sändningstillståndet för brott mot reklamreglerna.

TV-Viborg har överklagat beslutet och fortsätter sända tills frågan avgörs i högre instans. Viborgs borgmästare försöker hjälpa stationen få tillbaka sitt tillstånd och har väddjat till kommunikationsministern.

TV-stationen sänder inte längre ut TV3:s reklamblock. Bakom stationen står en del medarbetare från Radio Viborg. De lokalt producerade TV-programmen uppgår dagligen till en timme medan resten av kvällen upptas av TV3.

Ökat samarbete i Köpenhamn

Samarbetet mellan de båda lokal-TV-stationerna i Köpenhamn har ökat. Förutom att den kristna stationen KKR sänder på båda kanalerna har Köpenhavnerkanalen även repriser av bingo-program som ursprungligen sänts på Kanal 2.

Köpenhavnerkanalens postadress är numera Mielparken, d v s hos Kanal 2, och sändningarna sköts av KKR. Bland utbudet på Köpenhavnerkanalen finns t ex det amerikanska nyhetsprogrammet First Business från Worldnet (vardagar kl 22.30-23.00). På sen kvällstid har kanalen textnyheter, veckans sändningsschema och motornyheter, de senare i form av textreklam.

TV-O-Fynboen i Odense

De tio lokal-TV-organisationerna i Odense har gått samman under namnet TV-O-Fynboen och alla program sänds numera från TV-Odenses byggnad. Stationerna sänder totalt 48 timmar per vecka, varav TV-Odense står för 33 timmar. Bland de fasta programinslagen finns amerikanska TV-serien Glamour på vardagar kl 17:55 och långfilmer kl 21:30.

Gick på nytt i konkurs

TV-Næstved har gått i konkurs för andra gången. Sista sändningen skedde den 27 februari och tog upp just konkursen. Direktör Grethe Lambrecht förklarade att intresset i Næstved för att stödja stationen har varit minimalt.

Hitlistor ett lönsamt extraknäck

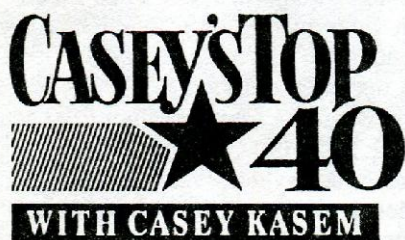
Casey Kasem är nästan synonymt med Top 40 efter att han i 20 år presenterat sitt veckobaserade hitlisteprogram. Hundratals stationer i USA sänder programmet. Tidigare kunde man i Europa bara lyssna på Kasem via den amerikanska arméns radiostationer (American Forces Network) i Västtyskland, men efterhand har allt fler radiostationer i vår världsdelen upptäckt honom.

"Casey's Top 40" är inte den enda nationella hitliste-showen i USA. Fyra andra program konkurrerar om lyssnarna (se tabell). Casey Kasem är dock ännu störst med 450 stationer.

Guldkantat kontrakt

Det var en stor nyhet i radiobranschen när Casey Kasem 1988 lämnade ABC och American Top 40 för Westwood Ones program "Casey's Top 40". Han fick ett guldkantat kontrakt på fem år som uppskattas ge honom 13-14 miljoner dollar. American Top 40 togs över av Shadoe Stevens och är numera näst störst med 400 stationer. Programmet är baserat på Billboards Top 40-lista.

Rick Dees och Scott Shannons program kommer som nummer tre och fyra med 375 respektive 215 anslutna stationer. De var redan stora stjärnor som discjockeys när de startade sina shower. Rick Dees är på KIIS i Los Angeles och Scott Shannon på WPLJ i New York. Rick Dees' Weekly Top 40 produceras av Clark-Dees och Scott Shannons All-

Request Countdown av Westwood One. Shannons program är på tre timmar mot fyra timmar för de övriga hitlisteshowerna.

Minst med 80 stationer är Dave Sholin's Insider som görs av Premiere. Sholin är mest känd för radiobranschtidningen Gavin Report som kommer varje vecka. Hans program skiljer sig lite från de övriga i uppläggningsen av reklamen. Istället för standarden 6 minuters network-reklam per timme nöjer sig Premiere med 4 minuter. Däremot ligger den lokala reklamtiden på normala 6 minuter/timme. Sholin avslutar varje timme med ett 25 minuter långt musik-svep.

CD istället för LP-skivor

Fram till 90-91 skickades dessa program på LP-skivor till radiostationerna, men den digitala tekniken har också gjort intrång på detta område. Shadoe Stevens och Casey Kasems fyra timmar spelas numera in på CD. Casey's Top 40 distribueras även via satellit. CD och satellit kommer i allt högre grad att ersätta LP-skivan.

Det finns en mängd andra förinspelade program i USA för radiostationerna, inte minst hitlistor för speciella format som adult contemporary, country, album orienterad rock och urban contemporary. Majo-

Hitlisteprogram för Top 40-formatet:

Casey's Top 40 - Casey Kasem - Westwood One - 450
 American Top 40 - Shadoe Stevens - ABC - 400
 Rick Dees' Weekly Top 40 - Rick Dees - Clark-Dees - 375
 All-Request Countdown - Scott Shannon - Westwood One - 215
 Dave Sholin's Insider - Dave Sholin - Premiere - 80
 (Namn - programledare - producent - antal stationer)

riteten av dessa säljs av produktionsbolagen enligt barter-principen. Det innebär att reklamtiden delas mellan producenten och radiostationen. Under en timme uppläts i de flesta fall 12 minuter åt reklam. Sex av dessa minuter är upptagna av reklam som producenten sålt (och som är förinspelade på LP/CD-skivan) medan övriga sex minuter skall fyllas ut av radiostationen. Produktionsbolaget får reklamintäkter på sina minuter och radiostationerna på sina.

Desto fler stationer som sänder programmet ju högre reklamtaxor kan produktionsbolaget hålla. Radiostationerna får också betala för programmet i förhållande till sina lyssnarsiffror, men priset skulle vara mycket högre utan barterarrangemanget.

Radiokrigen har startat i New York

Scott Shannon återvände i april till New York och startade genast ett "radiokrigen" med WHZT (Z100) om lyssnarna. Shannon lämnade KQLZ/Los Angeles (Pirate Radio) och är nu operational manager och morgonman på CHR-stationen WPLJ/New York.

I en inspelad spot den 2 april meddelade Shannon att WPLJ nu kallar sig "Mojo Radio". Han ursäktade sig för lyssnarna att WPLJ inte varit bättre de senaste åren, kallade den för WIMP-radio och spolade ner den i toaletten med en lämplig ljudeffekt. En drop-in deklarerade att "the mother of all radio battles

has begun".

WPLJ har mycket att ta in på WHZT, en av New Yorks och landets mest avlyssnade station. Senast låg WPLJ på 17:e platsen bland New Yorks radiostationer.

WHZT har inte legat på latsidan sedan det blev känt att Scott Shannon skulle återvända till the Big Apple. I slutet av mars stoppade stationen plötsligt Scott Shannons nationella hit-lista och snabbspolade den i sändning. Samtidigt började man använda uttrycket "Mojo Radio". WHZT har kallat in förstärkning; konsulten Rany Kabrich och dj:n Sha-

dow Steele för lunchpasset. Steele kommer också närmast från KQLZ och startade Pirate Radio 1989 tillsammans med Shannon och Steve Kingston, som också finns på WHZT.

Scott Shannon konkurrerar följaktligen med sina f d medarbetare. Dessutom var Shannon själv med att starta WHZT 1983 och gjorde den till USA:s största station innan han flyttade till Los Angeles.

Scott Shannons efterträdare som morgonman på KQLZ/Los Angeles är "Engineer" Ted Prichard från KNAC i samma stad.

Kanadensiska stationer får nya musikregler

Kanada har ett omfattande regelverk för programutbudet på radiostationerna, särskilt FM-stationerna har varit hårt hållna. Nu har Canadian Radio-television and Telecommunications Commission ändrat procentsatserna för musiken. De nya reglerna träder i kraft den 1 september.

I stora drag ger ändringarna radiostationerna en ökad frihet att lägga upp programmen även om de åläggs att spela en större andel kanadensisk musik per dygn, på FM-stationer med pop/rock en ökning från 20 till 30 procent. En ny regel är att musikutbudet mellan klockan 06 och 19 måste vara kanadensiskt till 25 procent. Tidigare gick de flesta stationerna runt regeln om den inhemska musiken genom att spela den på kvällar och nätter.

Mer inhemsk musik på helgen

Mellanvågsstationerna med populär musik har fått liberalare regler för den kanadensiska musiken. Kravet på 30 procent inhemsk musik slås ut på hela veckan, istället för som tidigare under ett dygn. Man kan därför vänta sig att höra mer kanadensisk musik på mv-stationerna under helgerna.

Stationer som spelar 35-49 procent alternativt minst 50 procent instrumentalmusik måste nå upp till 20 respektive

15 procent kanadensiskt. En ökning med 5 procentenheter. Countrystationer har samma 30-procentgräns som tidigare för kanadensisk musik, och 7-procentgränsen för de etniska stationerna har inte heller ändrats.

Slipper 49-procentgränsen

De franskspråkiga FM-stationerna slipper regeln som begränsar hit-låtarnas andel till högst 49 procent av musikutbudet. De behöver inte heller längre följa reglerna hur stor deras spellista skall vara eller hur ofta en låt kan spelas under en vecka, vilket innebär att hitlåtar kan spelas oftare på bekostnad av t ex LP-spår. De engelskspråkiga FM-stationerna måste fortfarande rätta sig efter dessa bestämmelser.

FM-stationer får själva i högre grad planera när reklamslagen skall sändas. Tidigare var den maximala reklamtiden satt till 150 minuter per dag (kl 06-24). Nu får 15 procent av sändningstiden (kl 06-24) under en vecka upptas av reklam, vilket blir 1.134 minuter på en vecka mot tidigare 1.050 minuter mellan kl 06 och 24. Man kan därför vänta sig mer reklam under vardagarna och mindre på helgerna.

Ett nytt krav på FM-stationerna är att de måste sända minst 3 timmar nyheter under en vecka.

CBC tvingas avskeda 1.600 och stänga elva TV-stationer

Canadian Broadcasting Corporation (CBC) kommer under det här året att avskeda 1.100 av sin personal på 10.000 och spara 108 miljoner kanadensiska dollar (budgeten ligger på ca 1 miljard dollar).

Redan förra året fick 500 gå för att man skulle spara 35 miljoner, och 92 måste utgifterna bantas med ytterligare 50 miljoner.

Bakgrunden till dessa drastiska nedskärningar är dels att staten tvingats skära i budgeten och dels att reklaminkomsterna minskat. CBC har ungefär samma verksamhet i Kanada som Sveriges Radio har i Sverige med bl a nationella och regionala radio- och TV-sändningar.

De regionala TV-stationerna skall begränsas till en engelskspråkig och en franskspråkig station i varje provins.

Redaktionerna på tre lokala TV-stationer har avvecklats och på åtta andra lokal-TV-stationer har redaktionerna gjorts om till nyhetsbyråer. Dessa elva TV-stationer har följaktligen stängts. Den regionala produktionen på de stora stationerna i respektive provins har begränsats till dagliga nyhets- och informationsprogram samt en tidig och en sen sändning på kvällen.

Den nationella TV:n måste minska sina utgifter med två procent och radion med en procent. Kortvågsservicen Radio Canada International hotades med nedläggning eftersom CBC inte hade råd att driva verksamheten efter den 31 april i år, men efter kraftiga protester beslutade sig kongressen för att utlandssändningarna skulle fortsätta, om än i blygsammare omfattning.

Se vidare på sidan 28

FCC kontrollerar antenntornens färg och varningsljus

Under en månad kontrollerade FCC 1.031 antenntorn över hela USA och underkände 160 st som inte var korrekt målade eller hade rätt varningsljus. De som har brutit mot bestämmelserna har fått böter på upp till 2.000 dollar.

Då ett och samma torn används av flera stationer (och andra för radiosamband) kan ett torn inbringa tiotusentals dollar i böter. Varje licensinnehavare är ansvarig för att antenntornets utsmyckning följer reglerna. FCC dömde ut totalt 350.000 dollar efter inspektionen.

För att vara väl synliga från luften och undvika kollisioner med flygplan skall tornen vara målade i vitt och "flyg-orange" och ha blinkande ljus i toppen (samt ljus på sidorna på högre torn).

Kontrollen av antenntorn var ett led i FCC:s (Federal Communication Commission) tuffare attityd gentemot licensinnehavare. Givetvis riskerar också de som saknar licens en påhälsning från FCC:s folk, fast antalet pirater som stängts av myndigheten har sedan 70-talets början legat konstant på cirka en station i månaden.

Man kanske tror att utrustningen hos FCC i världens största industrination är den allra senaste och mest sofistikerade, men en del av den fasta pejl-utrustningen har varit i bruk ända sedan andra världskriget. Nu hoppas man kunna byta en del av denna och de äldsta monitor-apparaterna.

Det är FCC:s Field Operation Bureau (FOB) som bevakar etern och gör kontroller ute på stationerna. Eftersom presidenten utser FCC:s styrelse växlar myndighetens inriktning med vem som sitter i Vita Huset. Under Reagans år vid makten var "avreglering" och "marknadsanpassning" honnörsorden. Många regler avskaffades eller mildrades inom radio- och TV-området. Jämsides minskades FCC:s budget och personal.

För FOB innebar detta att personalen minskades från 500 (1979) till dagens styrka på 377. FOB fick se sitt årliga anslag för inköp av ny utrustning skäras ned från 1 milj dollar 1979 till som lägst 58.000 dollar på 80-talet.

I år ligger FOB:s anslag för investeringar i ny teknik på en betydligt högre nivå: 651.000 dollar.

Mutor fällde RKO Radio

Mutor utomlands och falska finansiella rapporter var orsaken till att FCC 1987 tog ifrån RKO Radio dess radio- och TV-licenser och beordrade bolaget att sälja ut sina stationer. Det tog fyra år. I mars godkände FCC:s försäljningen av RKO:s sista station, KFRC/San Francisco, till Bedford Broadcasting. RKO Radio etablerades 1939 som ett dotterbolag till General Tire & Rubber.

En av de mest lyckosamma satsningarna var när RKO 1965 anlätade Bill Drake för att få fason på KHJ/Los Angeles, som hade låga lyssnarsiffror och låg långt efter Top 40-giganten KRLA. På några månader gick KHJ med Drakes

Top 40-format om KRLA. RKO införde raskt formatet även på WHBQ/Memphis, CKLW/Detroit, KFRC/San Francisco och WRKO/Boston. Men man behöll det klassiska formatet på WGMS/Washington D.C. och full-service formatet på WOR/New York.

RKO:s dominerande roll inom Top 40 minskade på 80-talet efterhand som lyssnarna lämnade mellanvägen för FM-bandet, och dess Top 40-stationer fick andra format. RKO har också ägt WAXY/Ft. Lauderdale, WFYR/Chicago och WRKS-FM/New York. En del av stationerna har bytt sina call genom årens lopp.

En ny spik i rappens kista

Rapvägen som svepte över många radiostationer i USA under 1989 och 1990 har planat ut i år. Ja, det betraktas t o m som en dödssynd att spela rap på stationer som tidigare gjorde det. Rap är en musikform som lyssnarna antingen hatar eller älskar, och de som byter station när rap kommer i etern är oroväckande många, särskilt bland dem som lämnat tonåren bakom sig och som utgör majoriteten av radiopubliken.

Det blev därför en ny spik i rappens kista när mellanvägsstationen KDAY/

Los Angeles den 28 mars övergav black/rap för näringslivs-/affärsnyheter. Formatet var ingen större framgång bland stationens annonsörer och KDAY kunde inte få in så mycket reklaminkomster som motsvarade dess 1,8 procent av radiopubliken i Los Angeles. Ja, även stationens egna reklamförsäljare tvivlade på att några andra än tonåringar var intresserade av utbudet. Skivbolag som fick många av sina rap-artister kända tack vare KDAY står nu utan sin främsta inkörsport till den stora publiken.

CBS störst i radio

CBS är den största ägaren av radiostationer i USA. Dess 19 stationer värderas till 13.676.500 dollar. Här följer en lista över de fem största med det sammanlagda värdet i dollar och antalet stationer:

- CBS - 13.676.500 - 19
- Group W - 12.160.300 - 18
- Capcities/ABC - 11.935.800 - 21
- Infinity - 6.943.700 - 17
- Emmis - 6.263.600 - 8

CBS äger följande stationer: WCBS-AM-FM/New York, KNX-AM och KODJ-FM/Los Angeles, WBBM-AM-FM/Chicago, KCBS-AM och KRQR-FM/San Francisco, WOGL-AM-FM/Philadelphia, WWJ-AM och WJOI-FM/Detroit, WLTT-FM/Washington, KTXQ-FM/Forth Worth, WODS-FM/Boston, KLTR-FM/Houston, KMOX-AM och KLOU-FM/St. Louis och WYNF-FM/Tampa.

För de stora ägarna gäller det att främst ha stationer i de största städerna (framför allt i New York, Los Angeles och Chicago) där vinsterna blir rejäla, om stationerna klarar av den stenhårda konkurrensen. CBS har t o m lyckats prickat in de tio största städerna (St. Louis och Tampa faller utanför Topp 10-listan och Forth Worth räknas till Dallas täckningsområde).

forts DANMARK fr sidan 5:

Baronen utökar sitt närradioimperium

Baron Otto Reedtz-Thott fortsätter att köpa upp radiostationer. De senaste kopen är Radio Lyngby, Radio Capital i Sölle-röd och Byens Lokalradio i Helsingör. De uppköpta stationerna har bytt namn till The Voice med tillägg för ortnamnet. Byens lokalradio har dock fortfarande kvar sin egen profil, liksom Uptown/Downtown som baronen enligt uppgift också skulle ha köpt.

The Voice-nätet omfattar nu stationer i Köpenhamn, Fredriksberg, Hörsholm, Birkeröd, Lyngby, Sölle-röd, Helsingör, Næstved och Odense.

Vinst på 50 stationer

Ett 50-tal kommersiella radiostationer visar i år ett överskott enligt deras sammanslutning KOMM. Speciellt bra går det för Radio Viborg och The Voice. Det finns dock fortfarande en rad kommersiella radiostationer som går med förlust.

Satellitradio stöter på patrull

Satellitsändningarna från The Voice of Scandinavia har stött på motstånd från de danska teledirektoraterna, P&T, eftersom den betraktas som en dansk station.

Endast utländska stationer får återut-sändas i danska kabelnät. Lokala stationer sänds i kabel bara inom sina ordinarie täckningsområden. Baronen Otto Reedtz-Thotts satellit-service reläer Voi-

ce-stationer på Själland.

Han har försökt göra The Voice of Scandinavia till en utländsk station och har fortfarande planer på att köpa en lokal station i Norge eller Polen och låta den vara basen för satellitstationen.

Otto Reedtz-Thott har tidigare hotat att föra ärendet till EG-domstolen, men har hittills avstått eftersom det kommer att bli en dyrbar process.

Dansk text-TV omfångsrik

Danmarks Radios text-TV är mer omfångsrik än den vi kan se på Sveriges Television.

Det senaste tillägget är flygplanens ankomst- och avgångstider till och från Kastrup.

Text-TV-utbudet omfattar bl a: aktiekurser, badvatten, bensinpriser i Europa, däckstest, S-tågstider, telefonnummer till DR, nyheter för döva, upplysningar om färjelinjer till och från danska hamnar, nordiska nyheter, trädgårdsnytt, information om gudstjänster, licensavgifter, lotto, solens upp- och nedgång,

månens faser, dagens namn, förväntad nederbörd i olika områden, obligationer, torgtips, italiensk mat, klasslotteri, kollektivtrafiken i Köpenhamnsområdet, lantbruksnyheter med djurauktioner och svinnoteringar, pollental, utlandsprogrammet sändningsschema på kortväg, förteckning över MV-, FM- och TV-sändare, dagens radioprogram, tittarsiffror för DR-TV och TV2 både i procent och minuter, snödjup i Alperna och Norden under vintern, Topp 20-listan samt givetvis de obligatoriska nyheterna, sporthändelserna, väderrapporterna och TV-tablerna.

Uppsving för utlandsprogrammets sändningar till de baltiska staterna

Efter en blygsam start tycks det nu som om sändningarna på de baltiska språken från Radio Sweden får ett uppsving. Det är den dramatiska utvecklingen i Estland, Lettland och Litauen som gör det viktigt för Sverige att nå dessa länder med information.

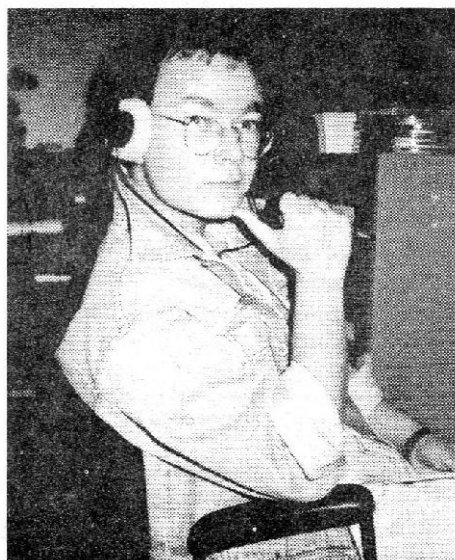
I en utredning som radiochefen Ove Joanson gjorde för en tid sedan konstaterades att den förändrade världsbilden i samband med att kommunistregimerna i Östeuropa föll innebar att Radio Sweden borde omprioritera sina satsningar. De portugisiska programmen lades ned, de spanska och franska förkortades med hälften. I stället koncentrerar man sig nu på Europa, och Baltikum räknas som ett av de viktigaste närområdena.

Korta nyhetssändningar på estniska började sändas i december 1989. I samma veva begärde Radio Sweden medel för att få sända på de övriga baltiska språken, men ansökan avslogs. I och med de dramatiska händelserna i Baltikum i vintras, framför allt i Litauen, vände dock vinden och politikerna insåg behovet av information till dessa länder.

— Efter den "blodiga söndagen" i Vilnius fick vi mer pengar och kunde börja sända även på litauiska. När ryssarna slog sönder TV-och radiostationen i Vilnius blev vår uppgift att sprida information ännu viktigare, säger Jan Bergström som är chef på östredaktionen på Radio Sweden

— Nu bjuder politikerna över varandra för att sändningarna ska permanentas.

Östredaktionen sänder program på ryska, estniska, lettiska och numera allt-

Ats Joorits på estniska redaktionen.

— Tidigare var det svårt att få pengar till de baltiska sändningarna. Nu bjuder politikerna över varandra för att programmen ska permanentas, säger chefen för östredaktionen på Radio Sweden Jan Bergström till Frekvens.

Jan Bergström, chef på Radio Swedens östredaktion

så också på litauiska.

Uppgiften är att sprida allmän information om Sverige, men också nyheter från de nordiska länderna och världen. Ofta behandlas Sveriges relationer till de baltiska länderna i programmen.

— Under den mest kritiska perioden i Baltikum i vintras satsade vi särskilt på att återge vad som stod på de svenska ledarsidorna. Balterna ville veta den svenska reaktionen när det sköts på gatorna hos dem. De får världsnyheter från andra källor, men de vet mindre om vad som händer i Sverige.

— Vi anpassar innehållet efter vad som händer i Baltikum. Om det händer akuta saker rapporterar vi om det. Men vi vill inte vara en propagandasändare för balterna mot Sovjetunionen. Uppgiften är i första hand att sprida svenska nyheter och information om Sverige, säger Bergström.

Jan Bergström vill också betona de ryska sändningarna vikt i Baltikum.

— Man får inte glömma den stora ryska språkgruppen. Det är inte alltid man tänker på att det finns många rysktalande där. En undersökning som jag gjort på basis av inkomna brev visar att merparten av Radio Swedens rysktalan-

de lyssnare finns i Baltikum. Det har varit mycket svårt att hitta personal till de litauiska programmen, berättar Jan Bergström. Det finns många ester i Sverige och en del letter. De är människor som flydde under andra världskriget över Östersjön. Men litauerne ansåg inte Sverige vara tillräckligt långt borta från den framryckande sovjetarmén och de allra flesta av dem reste vidare till Kanada. Endast något hundratal rotade sig i Sverige.

— Jag har lyckats hitta tre stycken lämpliga litauer hittills. Men de är inte journalister. Därför har vi en svensk journalist som skriver nyhetstelegrammen och litauerne översätter och läser upp dem i radion.

Mimare läser nyheter

Det senaste tillskottet är en ung skådespelare.

— Jag är nog den förste som anställt en mimare till att läsa nyheter i radion, skojar Jan Bergström. Men det var bättre att snabbt få till en organisation — om än bräcklig — än att vänta när det hettade till i Baltikum.

Hittills har programmen fått ett mycket positivt mottagande i Estland, Lettland och Litauen. Lyssnarna efterlyser längre sändningar med mycket nyheter.

— Nyheterna är viktigast, samt vad världen säger om Baltikum. Vi har också kultur och sport, men man hinner inte klämma in särskilt mycket på en kvart.

Sändningarna går ut via kortvåg och mellanvåg på kvällstid. De flesta tycks lyssna på mellanvåg, vilket kan bero på att de baltiska länderna ligger lite för nära Sverige för att kortvågssändarna ska få maximal verkan.

Det har i politiska kretsar diskuterats att bygga en helt ny mellanvågssändare på Gotland för att bättre täcka in Baltikum. Televerket vill dock hellre bygga ut den nuvarande anläggningen i Sölvesborg i Blekinge. En riktad mellanvågssändning därifrån skulle kvällstid ge samma signalstyrka som från Gotland, hävdar televerket. En sändare på Gotland skulle dock ge fullgod mottagning även på dagtid.

Text och foto: Per Lindholm

First National Radio segrade

First National Radio har fått licensen för den första nationella kommersiella radiostationen, Independent National Radio One, i Storbritannien.

Bakom First National Radio står Gartmore Investments och andra icke mediaknutna finansiärer. Programformatet är populär underhållning med musik från film, scenuppsättningar, concert hall och skivor. Ett inslag av showbiz-relaterade talprogram står också på programmet. Målgruppen är BBC Radio 2 och 4:s nuvarande lyssnare och ILR-stationernas Gold program.

39 var intresserade

Till att börja med fick Radio Authority (RA) hela 39 stycken intresseanmälningar. Av dessa har sedan ett antal försvunnit eftersom kandidaterna inte bedömt projektet som tillräckligt lönsamt för att ens inge en regelrätt ansökan. Åter andra har försvunnit efter att Radio Authority:s analys av radiolagens krav och övriga villkor för licensen visat att dessa inte uppfyllts.

De som återstod i slutstriden förutom First National Radio var Classic FM och UKFM.

Bakom Classic FM stod GWR Group och David Astor. Stationen föreslog formatet "Easy Access Listening to the popular masterworks of great composers".

Bakom UKFM stod Radio Clyde, Lord Hanson, Londonstationen Melody Radio och franska NRJ. Deras formatförslag var "en ström av melodisk musik inkluderande "contemporary easy listening"-musik vissa tider av dagen, samt signaturmelodier till filmer, musicals och big band musik. Målgrupp 50-64 år.

Gröna radion föll bort

I sista minuten exkluderades Metronome "Green Radio" från möjligheterna att vara med i slutstriden eftersom de av Radio Authority inte ansågs fylla radiolagen eller övriga krav för att kvalificera sig för en giltig ansökan.

Huvudprincipen var som vanligt att den som bjöd mest, dvs betalade mest, för att få licensen skulle få den. RA kunde emellertid tänka sig exceptionella undantag från den här regeln. Vilka dessa var specificerades dock inte. De ansökande förväntades inte heller, till skillnad från andra liknande avgöranden, att få undergå särskild kvalitetskontroll för att komma ifråga.

Licensen är giltig under en period av åtta år, och First National Radio har ingen garanti att få den förnyad efter de åtta åren. Sändarutrustningen kommer för-

modligen att hyras och inte ägas av det bolag som innehar sändningsrätten. Dessa två omständigheter gjorde att eventuella investerare fick tänka sig för både en och två gånger innan de beslutade sig för att lägga in en ansökan.

Många turer under våren

Turerna har varit många under våren för hur det skulle gå med prövningen av den här licensen. Ett tag såg det tomt ut som om Radio Authority inte skulle få några ansökningar alls varför man beslutade att utsträcka ansökningstiden med en dryg månad. Dessutom har Radio Authority velat ge kandidaterna möjlighet att förhandla med Phonographic Performance Limited (PPL) om rimliga musikavgifter för den nya nationella kommersiella stationen.

I samband med förhandlingarna med Association of Independent Radio Contractors (AIRC) om nytt avtal för musikavgifter har PPL föreslagit en 50 procentig avgiftslättnad för det första året för den nya nationella kommersiella stationen jämfört med normala musikavgifter, andra året 75 procent av normalavgiften osv. Vidare en 10 procentig begränsning av musikavgiften i förhållande till reklaminkomsterna för de två första åren och en 12 procentig begränsning det tredje året.

Dessutom skulle viss hänsyn tas till den nivå som det slutgiltiga "budet" hamnade på från det bolag som fick licensen och vilka övriga avgifter som skulle betalas till Radio Authority.

Omöjliga förutsättningar

Radio Authority har också utsatts för hård kritik för att skapa så omöjliga förutsättningar för den nya nationella kommersiella stationen att den inte kommer att kunna bli livskraftig. Först spelade beslutet att stationen skall vara en icke-popkanal in. Den snäva definition av begreppet pop som lagstiftarna kom fram till har gjort det än svårare för eventuella intressenter att konstruera ett vettigt format.

Minst lika viktigt som lagstiftarnas definition var de efterföljande utslag som Radio Authority gjorde i frågan. Även om många uttryckt förhoppningar om att kunna töja definitionerna mot rock deklarerade Radio Authoritys regelchef Paul Brown att de som hade sådana förhoppningar kunde ge upp dem. Dessutom krossade han de förhoppningar som eventuellt kunde finnas om att stationen skulle tvingas anta ett nytt format efter starten för att överleva, exempelvis pop eller rock. Ingen soft rock station här

inte!

Bakgrunden är att de flesta existerande ILR-stationerna på FM är popstationer varför Radio Authority gärna såg ett alternativ till dessa stationer.

Ville ha ett annat format

På en konferens anordnad av Radio Authority uttalade nyligen en majoritet av deltagarna sig för att statuterna måste ändras. De flesta förordade ett musikformat av adult contemporary eller album oriented rock.

De ekonomiska villkoren för projektet är också tuffa. First National Radio som fått licensen måste betala en miljon pund till Radio Authority och en procents avgift på inkomsterna till staten för att inte tala om PPL-avgifter (STIM).

Ekonomiska bedömare menar dock att möjligheterna för en sådan här station att överleva ekonomiskt får anses vara goda eftersom den värsta lågkonjunkturen verkar vara över i England. Inflationen och räntorna beräknas falla.

Station i Bradford dömdes till böter

Bradford City Radio har fått 2.500 pund i böter för att ha frångått sitt ursprungliga programformat och enligt domen "inte kontaktat Radio Authority innan formatändringen". Det är den första station som dömts för att ha brutit sitt kontrakt med Radio Authority. När Bradford City Radio fick sin licens lovade man i kontraktet att hålla sig till ett visst programformat.

Stationens nye VD, Avtar Lit, säger nu att det gamla programformatet återinförts. Lit, som även är chef för Sunrise Radio i västra London, anser att programlöften som avges i samband med en stations licensansökan skall hållas. Stationen kommer nu att drivas på samma sätt som Sunrise Radio, som aldrig haft några problem med Radio Authority.

Myndighetens sanktionsmöjligheter mot stationer som bryter sina kontrakt innefattar allt från skriftliga reprimander och böter till indragning av sändningstillståndet.

Spectrum lämnar 990 kHz

En ny Londonstation kan få Radio Spectrums frekvens på 990 KHz. Spectrum övergav i april frekvensen för att endast sända på 558 kHz eftersom Radio Caroline på samma frekvens hade upphört.

KISS FM flirtar med hitmusiken

Den nya populära lokalstationen i London, KISS FM, har annonserat vissa programförändringar för sitt uttalade dans- och discoformat. Bakgrunden är stationens stora förlustsiffror för det första verksamhetsåret och att stationen nu vill försöka plocka lyssnare från sin stora konkurrent Capital Radio.

Spellista på 50 skivor

Stationen skall inkludera mer hitlistemusik (upp till 40 procent av musikutbudet, vilket är maximum enligt kontraktet) och musik som folk känner igen. Spellistan minskas därför från 65 till 50 skivor. DJ:arnas snack mellan låtarna minskas och deras egna låtval reduceras.

Förändringarna förväntas bli mest radikala på fredagskvällar och helger, vilket drabbar de presentatörer som haft pass under dessa dagar.

Helgkoret förändras för att ge mer känsla inför weekenden, musiktempot ökas under hela lördagen och når sitt maximum på kvällen och på söndagen skall musiken vara mera mjuk och "soulful".

Soul II Soul-mannen Jazzie B's program flyttas till en senare tidpunkt på fredagskvällen och Lindsay Whesker får ett nytt program på torsdagskvällen med veckans nya dansskivor.

Lägre reklaminkomster

Reklam- och sponsorinkomster beräknas bli mycket lägre än de tidigare kalkylerna varför KISS FM:s styrelse enhälligt beslutade om de föreslagna förändringarna. Bakom förslaget till programförändringarna stod hela stationsledningen med VD Gordon McNamee i spetsen. Programchef Grant Goddard

sparkades eftersom han inte ställde sig bakom planen, vilket även gäller de presentatörer som berörs av fredags- och helgförändringarna och som inte vill följa de nya direktiven.

En miljonpublik

Senaste lyssnarundersökningen gav KISS FM en publik på 1,1 miljoner som i genomsnitt lyssnade på stationen 6,5 timmar i veckan. Goddard försvarade sitt arbete på KISS FM med att stationen hade som mål att nå en miljon lyssnare efter ett år i luften, och redan efter ett halvår hade han lyckats nå det målet.

Gordon McNamee tar nu över även som programchef på stationen.

En talesman för stationen säger att dansformatet inte kommer att ändras. KISS FM skall fortfarande vara Londons hetaste dansstation.

Den andra kanalen kan starta först

Kommer Independent National Radio Two (INR2) att hinna starta sända innan Independent National Radio One (INR1) kommer ut i etern? Det är frågan man nu ställer sig i Storbritannien med anledning av den förestående utannonseringen av licensen för den andra nationella kommersiella radiostationen.

Representanter för Radio Authority (RA) har sagt att allt talar för att den nya stationen kommer att ha ett format utan speciella restriktioner - d v s frågan om programformat lämnas fri för stationen själv att avgöra. RA tilldelade First National Radio licensen för INR1 i början av juli, men man tror att det kan dröja mer än ett år innan denna första station börjar sända.

Valfritt programformat

Alternativt kan det bli frågan om den talstation, som står omtalad i nya radiolagen, skall bildas. På RA tror man dock allmänt att inriktningen kommer att vara ett icke reglerat format för att undvika den diskussion man fick med INR1, d v s vansinnet i att lägga fast ramarna för en radiostation med små eller obefintliga möjligheter att överleva ekonomiskt.

Stalltipset är att formatet på INR2 blir pop/rock adult contemporary; samma format som många ansåg INR1 borde ha haft.

National Telecommunications (NTL), som är det bolag som skall svara för sändarutrustningen, beräknar att det kommer att ta minst nio månader att få INR1:s sändarutrustning på plats. Sän-

darna skall specificeras, beställas och levereras. British Telecom skall installera nödvändiga kretsar på sändarplatserna och slutligen måste man få tillgång till BBC:s sändarlokaler för installationerna.

Detta att NTL ska få tillgång till BBC:s sändarutrustning är inte helt självklart och det tros allmänt att en högre instans kan få avgöra ärendet. I så fall kan det ta upp till 18 månader innan INR1 kommer i luften.

I början av nästa år kommer RA att

annonsera MV-frekvsen för INR2 som väntas bli 1215 kHz, BBC Radio 3:s gamla mellanvägsfrekvens, och av allt att döma kan det nya bolaget själv få komma överens med BBC att ta över befintlig utrustning. Enda smolket i glädjebägaren är att denna frekvens ofta lider av störningar från utländska sändare på samma frekvens.

Om allt går vägen kan INR2 vara i luften redan på försommaren 1992 vilket gör att den då blir Storbritanniens första nationella kommersiella radiostation.

Låst om musikavgifterna

De kommersiella lokalradiostationerna (ILR) har inte lyckats komma överens om ett nytt musikavtal för det kommande året med Phonographic Performance Limited (PPL). Radiostationerna anser att PPL begär hutlöst ökade avgifter för den spelade musiken och har bett dem sänka sina krav.

PPL kräver upp till tre gånger så höga avgifter som under tidigare gällande avtalsperiod för de mest lönsamma stationerna. Detta skulle innebära ett avgiftsuttag på 20 procent av radiostationernas reklamintäkter jämfört med 7 procent enligt tidigare gällande avtal.

PPL försvarar sitt ställningstagande med att peka på att radiostationerna under den gångna perioden fördubblat sitt användande av inspelad musik. Ett 20 procentigt avgiftsuttag blir bara aktuellt om stationen använder sig av musik under

100 procent av programtiden och endast tillämpligt för stationer med den del av vinsten som överstiger 13,3 miljoner pund om året.

Radiostationernas gemensamma organisation, Association of Independent Radio Contractors (AIRC), sköter förhandlingarna med PPL. Kan inte AIRC och PPL nå en uppgörelse kommer musikavgifternas storlek att avgöras i the Copyright Tribunal. Fram till utslaget får i så fall stationerna själva träffa tillfälliga avtal med PPL.

En kärnfråga är om sponsorinkomster skall tas med i kalkylerna över musikavgifternas storlek, vilket AIRC säger bestämt nej till om inte ersättningsnivåerna sänks rejält. Nuvarande avtal gick ut i april och AIRC väntar nu på ett nytt bud från PPL.

Mer på sidan 26

Radio Australia en regional gigant med 50 miljoner trogna lyssnare

Utlandsradion i Australien är en viktig nyhetskälla för kineser och indonesier, vars medier är hårt hållna av respektive lands regim. Hundratusentals brev om året bevisar att programmen når fram och uppskattas. Frekvens har besökt Radio Australia i utkanterna av Melbourne.

Text och foto: Karl-Erik Stridh

Radio Australia är en pigg 51-åring med mer än 50 miljoner regelbundna lyssnare. Stationen har en stor andel av kortvågsslyssnarna i Stilla Havet och Asien.

Målsättningen är att sprida kunskap om Australien och dess folk samt förmedla landets syn på internationella frågor. Stationen försöker fostra en gemenskap i regionen och är en länk till hemlandet för australier i försakingringen.

Radio Australia sänder mer än 350 timmar program varje vecka, varav den engelska servicen är igång dygnet runt. Detta placerar stationen bland de mest kända och respekterade rösterna på kortvåg. Brevskörden tyder också på en stor publik, speciellt i Kina och Indonesien varifrån man får flera tusen brev i månaden. Totalt uppgår brevskörden till cirka 180.000 brev om året.

Sändningar till gisslan

Under Kuwait-krisen infördes dagliga specialsändningar för att bli nå de australier som hölls som gisslan i Kuwait och Irak.

Radio Australia lyder under ABC (Australian Broadcasting Corporation), men är självständigt i sina programbeslut. Staten bestämmer dess budget.

Tidigare var stationens verksamhet

utspridd på flera adresser i Melbournes centrum. Sedan 1982 har man dock ett eget radiohus i Melbourne-förorten Glen Waverly. Det är byggt i två våningar och omges av ett stort grönområde. Här arbetar majoriteten av företagets 220 anställda.

Huset innehåller 18 studior och kontrollrum, två nyhetsstudior och en flerspårs bandspelarläggning för komplicerade program med musik och tal. De flesta studior ligger på bottenvåningen. Av dessa är åtta enmansopererade livestudior och fem inspelningsstudior med tillhörande teknikrum. Varje livestudio har 2 rullbandspelare för inslag, 2 Technics skivspelare, 3 Cartex cartmaskiner och 1 mikrofon. På mixerbordet finns fjärrstart av alla apparater och strömbrytare för inkoppling på respektive sändare.

Ställ med carts

Musiken är till största delen överspelad på carts. På väggen utanför den engelska studion hänger ställ där varje skift har sin uppsättning av musikcarts. Dessa plockas fram i förväg för ett dygns sändningar. Genom detta arrangemang undviker man upprepningar och kan hålla en balans på musiken med hänsyn till hel-

heten och tiden på dygnet.

Nyhetsstudion har cartmaskiner för bandade inslag. Ett rum fungerar som central för inspelning av utsända journalisters och korrespondenters telefonrapporter. Nyhetsinslag per telefon bandas direkt på carts för att spara tid, vilket förutsätter att reporterna är väl förberedda och inte stakar sig. Längre telefoninslag till current affairsprogrammen spelas in på rullband, som redigeras och kopieras över på carts för användning i sändning.

Ett 30-tal journalister

Nyhetsredaktionen sitter på andra våningen och är bemannad dygnet runt. Ett 30-tal journalister arbetar för nyhets- och current affairs-programmen. De engelska manuserna översätts till de olika programspråken. Till skillnad från andra stora kortvågsstationer har Radio Australia inte haft separata redaktioner för de olika språken. Först under de senaste åren har man börjat anställa tvåspråkiga journalister som kan skriva nyhetsrapporter direkt på respektive språk.

Genom ett datasystem får man senare deadlines och snabbare arbetsrutiner. Systemet täcker hela landet. Stationen har monitormottagare för bl a Voice of America, BBC och Radio Beijing för att reporterna ska kunna jämföra nyhetsrapporteringen mellan de olika stationerna. Redaktionen plockar dock inte nyheter från andra stationer.

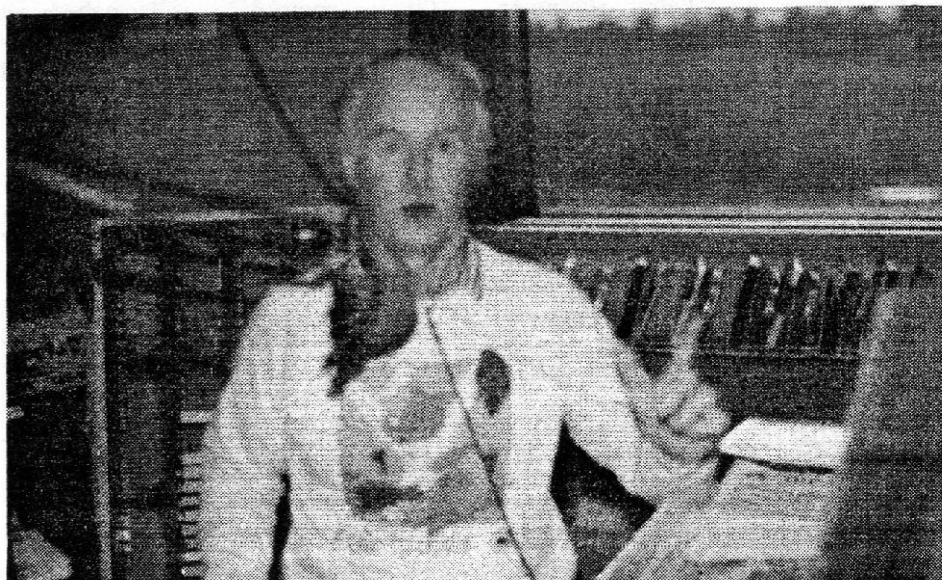
Olika studior används för bestämda sändningar. Följaktligen har den japanska redaktionen en egen studio med tre klockor som visar GMT, Melbourne-tid och Tokyo-tid.

I den engelska studion träffade jag Bob Huskins, en rutinerad presentatör i 50-årsåldern som också hunnit med ett besök i Sverige 1984.

Ett avspänt intryck

Det engelska programmet från Radio Australia sänds dygnet runt på kortvåg. Lyssnare i Australien kan också höra det på mellannvåg från midnatt till gryningen över ABC:s National Program. Överhuvudtaget ger den engelska servicen ett avspänt intryck. Stationen bjuder bl a på önskeprogram med påfallande många brev från Indien, countryprogram och de senaste popskivorna från Australien. Sporten, speciellt cricket, har en framträdande plats i utbudet.

I huvudkontrollrummet finns alla

Bob Huskins i Radio Australias engelska studio.

uppkopplingar av länkar till sändarna samt kontrollmottagare (Ikom) och flerbandsspelare som med låg hastighet referensbandar alla utgående sändningar. Inspelningarna sparas i cirka 40 dagar, inom vilken tid eventuella klagomål beräknas ha inkommit. Särskilt intressanta program kopieras över på annat

band före radering av referensbanden.

Kontrollbordets VU-mätare visar modulationen på varje utgående ljudledning för de olika språken. Vid behov kan högtalare kopplas in om någon VU-mätare ger ett ovanligt utslag. Redan i kontrollrummet kopplas signalen till den avsedda sändaren. Inga omkopplingar av ljudet behöver därför ske på sändarstationerna, utan där kan teknikerna koncentrera sig på att sköta byten av frekvenser och antenn.

Radio Australia har valt att vara en regional kortvågsstation på grund av en snäv ekonomisk ram och relativt svaga sändare. Endast två av sändarna är på 300 kW, övriga ligger på 100 kW eller mindre. Dessa räcker inte till i konkurrensen på de överfulla kortvågsbanden. Stationen har dock på senare tid börjat använda de nya rundradiobanden och en del frekvenser utanför de ordinarie kortvågsbanden.

Moderbolaget ABC, som sköter hemmaprogrammen, har kortvågsrelän av regionalstationer till landets inre delar. Invånarna i Northern Territory har en speciell service från ABC över tre kortvågssändare. Dessa olika inrikesprogram på kortvåg är oberoende av utlandsprogrammet från Radio Australia.

Skylten utanför Radio Australias byggnad i utkanterna av Melbourne.

Elddop under andra världskriget

I likhet med många andra kända kortvågsstationer fick Radio Australia sitt elddop under andra världskriget. Kvällen den 20 december 1939 invigdes "Australia Calling" av den dåvarande premiärministern Robert Menzies.

Det var kriget och den nazityska propagandan över kraftiga kortvågssändare som gjorde att den australiensiska regeringen önskade sätta upp en egen utlandsradio. Det nyupprättade informationsministeriet fick i uppdrag att starta en radiodivision i samarbete med den nationella radiostationen ABC. Syftet var att ge landet en egen röst som förmedlade de allierades syn på kriget och gav nyheter åt australiensiska soldater stationerade utomlands.

Under krigsåren blev "Australia Calling" en viktig länk mellan folken i Asien och Stilla Havet. De opartiska nyhets-sändningarna gav stationen ett rykte av trovärdighet.

De inledande sändningarna riktades mot Nord- och Sydamerika, Europa, Indien, Indonesien, Japan, Kina och Filippinerna på engelska, tyska, holländska, franska och spanska. Snart följde program på italienska och sändningar till Sydafrika på engelska och afrikaans.

Efter halva kriget ändrade stationen

målgrupp och flyttade tyngdpunkten från väst till östra Asien. Språken var mandarin, japanska, malajiska, thaispråk, holländska, franska och engelska. Vid den här tiden var fortfarande stora delar av Asien koloniserat. Holland styrde i Indonesien och fransmännen härskade i Indokina. Korea och delar av Kina hade koloniserats av Japan redan före andra världskriget.

Efter kriget fick utlandsprogrammet nya målsättningar. Programinnehållet breddades med underhållning, tal och musikinslag samtidigt som sändningstiden utökades. Servicen fick det nuvarande namnet Radio Australia. Sedan 1950 styrs stationen inte längre direkt av regeringen utan är en del av ABC, vilket har gett Radio Australia en större frihet.

De japanska sändningarna upphörde 1947, men återupptogs 1960. Program på vietnamesiska började 1962 och på kantonesiska två år senare.

Papau och Nya Guinea hade länge styrts av Australien, men fick sin självständighet på 70-talet. Radio Australia införde därför 1973 en särskild service på engelska för detta nya land. Inom ett år hade sändningarna kompletterats med program på det inhemska språket tok pisin.

Engelska språkkurser populära i Indonesien

I första hand vänder sig Radio Australia till lyssnare i Stilla Havet och i de asiatiska länderna från Pakistan i väst till Japan i öst. Den största publiken finns följaktligen också i Asien. Flera av länderna i Asien mottager mer än en av stationens nio sändningar.

Den engelska servicen sänds dygnet runt. Den omfattande servicen med nyheter, aktualitetsprogram och ett urval av tal-, musik- och sportprogram ger stationen många lyssnare.

En av de största lyssnargrupperna finns i Indonesien dit Radio Australia sänder på morgnar och kvällar. De dagliga lektionerna på engelska tillhör de populäraste inslagen.

Under många var nyhetsförmedlingen i de indonesiska medierna mycket filtrerad av myndigheterna. Radio Australia kunde genom en god nyhetsservice bygga upp en stor publik i grannlandet. Under en lång tid var därför läget mycket spänt mellan stationen och de indonesiska myndigheterna.

Lyssnare i Kina kan höra program på kinesiska både på morgnar och kvällar. Program på kantonesiska sänds bara på kvällar. Dessa sändningar har en tyngdpunkt på information om Australien och innehåller musik, tal och dokumentärer samt engelska språklektioner.

Sändningarna till Papau och Nya Guinea sker på kvällstid på tok pisin och engelska. Informationen varvas med modern och traditionell musik från Papau och Nya Guinea och Stilla Havet.

De franska sändningarna går dagligen ut till Stilla Havet och länder i Asien. Tyngdpunkten ligger på livlig musik och program som beskriver livet i Australien samt frågor som berör utvecklingsländerna.

Lyssnare i Thailand bjuds på en frukostsändning med tyngdpunkt på information, särskilt nyheter om världen och Sydostasien. Den thailändska publiken har också tillgång till dagliga engelsklektioner.

Den japanska servicen omfattar två sändningar på kvällarna med nyheter och aktualiteter varvat med underhållning och musik.

Program till Vietnam sänds varje kväll och innehåller, förutom nyheter och aktuella frågor, inslag om enskilda ämnen och Australien och dess invånare. Musiken är mycket varierad, bl a ingår vietnamesisk opera.

Sändare från 10 till 300 kiloWatt

Det första fröet till stationen såddes av televerket, Post Master General's Department, redan på 1920-talet då tekniker undersökte vilka krav som kunde ställas på dem när radiotekniken utvecklades. Några av deras experiment rörde en kortvågssändare i Lyndhurst nära Melbourne. Denna återutsände på 30-talet ABC:s reguljära program till områden som inte kunde ta emot sändningarna på mellanvåg. Dessa sändningar hördes även i Stilla Havet och sporadiskt på andra kontinenter.

I Världskrigets skugga

När kortvågsstationen i Lyndhurst stod klar var det bara en tidsfråga innan ett utpräglat utlandsprogram infördes. Så skedde i andra världskrigets skugga 1939. Australia Calling sändes ursprungligen över befintliga 10 kilowatt-sändare i Lyndhurst och Sydney.

Då kriget blev intensivare i Europa och sprid sig till Stilla Havet blev det nödvändigt att utöka sändningarna. Därför byggdes en ny högeffektstation på 50 kW i Shepparton, 192 km norr om Melbourne. Den invigdes 1944 och innan kriget var över hade även två 100 kW-sändare tagits i bruk.

Konkurrensen ökade

Under efterkrigstiden ökade konkurrensen om lyssnarna i Asien då flera starkare sändare sattes upp i andra länder. Stormakterna hade möjlighet att installera kraftiga sändare som dränkte svagare röster på samma kanal och Radio Australia insåg att det behövdes mer än 100 kW för att behålla stationens publik och inflytande över området.

Stationen i Shepparton rustades upp för att förbättra läsbarheten och signalstyrkan. På platsen finns nu sex 100 kW-sändare från Harris och en 50 kW-sändare från RCA.

Sändaranläggningen har ett nät av antenner som i första hand riktar signalen till Asien. En av antennerna riktar mot Indien ger även en signal i Europa vid gynnsamma mottagningsförhållanden. En annan antenn avsedd för Stilla Havet når också lyssnare i Nordamerika. En tredje antenn riktar signaler över norra Australien till Papua Nya Guinea, östra Asien och Japan.

Sändningar till Sydostasien

Under 60-talet ökade många länder sina kortvågssändningar till Sydostasien. Australien ville möta konkurrensen och öppnade 1969 en andra station på Coxhalvön nära Darwin. Avsikten var att komplettera Shepparton och nå vissa

Radio Australias nyhetsredaktion i ett kontorslandskap

områden med en bättre signal. Det var världens första datorstyrda station.

Glädjen blev dock kortvarig då cyklonen Tracy ödelade Darwin juldagen 1974 med vindhastigheter på upp till 280 km/timmen. Av stadens 11.200 hus förstördes 60 procent helt och endast 400 hus förblev oskadade. 66 människor miste livet. Även sändarstationen ödelades.

Tio år efter cyklonen

Tio år och tio miljoner dollar senare kunde stationens på nytt tas i bruk med de tre ursprungliga 250 kW-sändarna från Collins. Genom att Darwin är anslutet till ett bredbands mikrovågsnät kan signalen matas direkt från Radio Australias studior i Melbourne till sändarna.

En tredje station öppnades 1976 i Carnarvon på västkusten. Denna serverar också Sydostasien. Avsikten var då att fylla tomrummet efter den obrukbara stationen i Darwin. Carnarvon har en sändare på 250 kW och en på 100 kW.

En 300 kW-sändare

Stationens kapacitet ökades rejält 1984 då man fick en 300 kW-sändare från Thompson CSF. Antennerna i Carnarvon kan riktas till vilket område som helst i Asien, från Indien till Japan. Den här stationen får också programmen via markbunden mikrovågslänk från Melbourne.

Sändarstationen i Lyndhurst lades ned 1988. Tre 10 kW-sändare flyttades till en ny tillfällig station i Brandon, nära Townsville. Även om den är en liten station har den sina fördelar. Brandonstationen når effektivt lyssnare i Papua Nya Guinea och Stilla Havets öriken.

Den avlastar stationen i Shepparton. Anläggningen fungerar också som underlag för ett eventuellt beslut om att förlägga en framtida station till östkusten.

Telecom har nu byggt upp ett nät av 16 sändare för Radio Australia, vilka sänder 1.600 timmar varje vecka. Telecom Australia bär ansvaret för att stationen hörs. Företaget fungerar som agent för Department of Transport and Communications. Telecom designar, konstruerar, driver och underhåller sändaranläggningarna.

Thailändsk relästation

I Radio Australias planer för framtiden ingår en relästation i Thailand för att ge bättre mottagning i Kina och Japan. Radio Australia överväger att upprätta stationen i samarbete med Voice of America eller Radio France Internationale.

Radio Australia har också sporadiskt lånat ut sändare till BBC för att förbättra mottagningen av deras World Service i Stilla Havet i samband med bråk på Nya Hebriderna.

AFN München stänger

Slutet på kalla kriget i Europa medför att American Forces Networks (AFN) station i München (1107 kHz) stängs i juni 1992. Neddragningarna av de amerikanska styrkorna i Tyskland kan också medföra att andra AFN-stationer upphör med sin verksamhet. AFN/München började sända den 10 april 1945 från en mobil station. Idag sänder den dygnet runt inklusive 7 timmar lokala program.

Framgång för City SAF Radio

Den 14 november 1990 startade City SAF Radio i Malmö — den senaste i raden av SAF-stationer. Stationen har fått en flygande start med stor respons från lyssnarna jämfört med vad motsvarande SAF-stationer fick i Stockholm och Göteborg. Stationschefen Patrik Larsson berättar för Frekvens att han tror att det nog tyvärr inte bara är deras egen förtjänst på radiostationen.

— I Malmö har vi inte så mycket annat som konkurrerar om lyssnarnas uppmärksamhet som i storstäderna Göteborg och Stockholm. Särskilt i Stockholm tror jag att man måste lägga ned mycket mer arbete för att få fullt genomslag.

Patrik Larsson har tidigare gjort radio för Akademiska Föreningen i Lund och tog över ledningen av studentkårens närradiostation Radio AF och P4 efter Per Nützmänn när denne lämnade stationen i mitten av 80-talet.

Piraten Radio Åhus

Patrik har även ett brottsligt förflutet på piratradiostationen Radio Åhus, som fick ett abrupt slut när televerket och hundpolisen tillsammans gjorde en räd mot sändaren. Med hundarna hack i häl tvingades Patrik fly från såväl bandspelare som sändarutrustning.

Efter att han slutade på Radio AF för dryga tre år sedan har Patrik bl a hunnit med att göra program på Radio Syd i Spanien för svenska turister (se Frekvens nr 2/88 & 1/89), vilket gav honom viktiga erfarenheter.

Allt var dock inte positivt. När Patrik kom tillbaka och på nytt började göra radio i Sverige fick han ständiga kommentarer om sin släpiga stil. I Spanien hade han tvingats koncentrera sig på att uppträda hundra procent konventionellt och köra en mera strikt form av radio än vad man är van vid från närradion här hemma.

Svagare än konkurrenterna

City SAF Radio sänder på 102,6 MHz. Sändaren står i Staffanstorps och mottagningen i Malmö är svagare än från de två andra närradiosändarna i stan. Den är dock fullt acceptabel och de lyssnare som upptäckt stationen tar sig gärna besväret att rikta in sina antenner.

Det är alltid svårt att etablera en ny station, men att City SAF Radio slår an i Malmö märks på att man dagligen får uppskattande samtal från nya lyssnare som tagit in stationen. City SAF Radio sänder musik, nyheter, information och nöjestips varje dag mellan kl 06.00 och 18.00.

Övrig tid sänder City SAF Radio helautomatiserad nonstop musik och reklam med jinglar genom en CD-växlare och carts med jinglar och "SAF-reklam". Endast tre timmar per vecka disponeras av andra än SAF; det nystartade missnöjespartiet Republikanerna.

Egen nyhetsredaktion

Nyheter sänds varje timme sammantillda av den egna "nyhetsredaktionen" - d v s DJ:arna på stationen. Dessa nyheter får vara max tre minuter långa. Dessutom sänds dagligen också tre längre nyhetsblock från det fristående nyhetsbolaget Inner City News. Stationen köper också reportage och diverse inslag av Inner City News för utsändning inne i programmen.

För att "man vill ha något att komma med" när man kör gör även DJ:arna reportage och inslag som läggs in i programmen. Alla DJ:s kör i trettimmarspass och får också utföra en hel del redaktionellt arbete.

Handplockade av Patrik

De är fem diskjockeys som kör på stationen för tillfället, alla handplockade av Patrik Larsson. Patrik började med att göra upp en lång lista på personer som han skulle vilja ha på stationen. Vissa fick han stryka direkt, andra kunde han avfärda efter att ha kontaktat dem och åter andra nappade på idén.

När arbetet med listan var klar återstod i stort sett de som utgör den nuvarande besättningen på City SAF Radio. De är Patrik Larsson, Janne Fexman, Fredrik Hellström (musikansvarig), Per Scholander och Marie Sundgren.

Jan Fexmann är känd från närradiostationen MCB som startade redan 1979 och för en period som hallåman på lokalradion Radio Malmöhus. Fredrik har varit med i en del popmusiktävlingar där han gjort tämligen bra ifrån sig.

Passionerat radiointresse

Vad fordras för att man skall platsa på en station som City SAF Radio? Ja man måste ha ett genuint och passionerat intresse för radio så att man är beredd att satsa mycket för att få stationen att låta bra. Personer som är mera tillfälligt intresserade dagsländor - är inte intressanta.

Inriktningen på "köret" är alltid minst två plattor i rad, man försöker undvika dubbelpresentationer, d v s aldrig på och avannonsera samma låt, aldrig mer än två SAF-annonser eller två trailers för stationen i varje "reklamavbrott".

Hittills har DJ:arna hållit en ganska

låg profil eftersom de har koncentrerat sig på att lära sig utrustningen och hålla en seriös ton.

— Hellre att folk förväxlar oss med lokalradion än närradion — som har börjat få viss negativ klang på sina håll. Stationen annonserar sig medvetet också som en lokalradio, alltså inte närradio.

City SAF Radio trycker varje vecka upp en Airplay Action-lista som grundar sig på den senaste veckans spelningar på stationen. Ingen topplista sänds dock i programmen eftersom de för närvarande anser en sådan vara för jobbig att producera och passa in på stationen.

God sammansättning

För tillfället tror Patrik att man fått en ganska god sammansättning på stationen och man har inte något akut behov av nyrekrytering. För lite sedan fick man bl a en förfrågan från Lasse Lundeberg, känd från bl a SBC från närradions barndom i Stockholm, men något arbete kunde åtminstone för tillfället inte erbjudas honom.

Patrik ser City SAF Radio Malmö som något av en uppbyggnadsanläggning för en framtida fri radiostation. Varje morgon har man redaktionsmöte för att planera dagens arbete och ta upp nya idéer. På måndagar har man ett längre redaktionsmöte med allmänna policydiskussioner m m.

Man försöker kontinuerligt komma med konstruktiv kritik på varandras program, vilket är nödvändigt för att man skall kunna höja kvaliteten.

Tabbarna bör göras nu

— I dag innan det är fri radio har vi råd att tabba oss och göra bort oss men inte sedan. Det gäller att verkligen ta vara på tiden fram till dess radion blir fri att utvecklas så mycket som möjligt.

City SAF radio arbetar seriöst och professionellt med musiken. Det tog ett tag innan man kom på hur man skulle förfara med uppläggning av spellistan men nu tror man att man lyckats. Ett givet antal skivor/låtar läggs varje vecka in i en spellista och med hjälp av ett spellisteprogram för PC väljs de olika styckena ut efterhand.

Dataprogrammet producerar ett kör-schema som innehåller all den information DJ:n behöver för programmet. Givetvis är det inte enbart datorn som styr utan det är tillåtet att ta egna initiativ och stuva om i schemat när "köret" inte känns rätt, men i huvudsak är det dataprogrammet som följs.

För ljudprocessing använder stationen
forts nästa sida tredje spalten

Avhoppad "stins" polisanmäld

Under hösten och vintern uppstod det gnissel mellan Akademiska Föreningen och P4 i Lund. Gnisslet resulterade i att P4-folket lämnade Radio AF och tog med sig en stor del av studioutrustningen och skivarkivet. Nu har Akademiska Föreningen polisanmält Johanna Unghanse för trolöshet mot huvudman för den ekonomiska skada hon förorsakat AF.

Studentradion har en stationsföreståndare, s k "stins", som sköter driften, lägger riktlinjer för programinriktningen och är ansvarig utgivare. De senaste åren har Johanna Unghanse haft denna post. Eftersom studentradion dominerar Lunds närradio var hon samtidigt ordförande i den lokala närradioföreningen.

Radio AF kontra Radio P4

Bråket uppstod när Akademiska Föreningen ville att samtliga sändningar från studentradion skall gå ut under namnet Radio AF året runt, men P4-gruppen ville ha det egna namnet Radio P4.

Personerna bakom P4 ville dessutom att studentorganisationerna skulle sluta sända från deras studio eftersom utrustningen slets och den ansvarige utgivaren inte längre ville ta ansvaret för vad som sades i dessa organisationers program. Av studentradions 60 timmar i veckan stod P4 för 40 och AF (nationer och studentorganisationer) för 20 timmar.

I februari 91 skrev Johanna Unghanse till närradionämnden i Stockholm och avsåg sig största delen av studentradions sändningstid. Samtidigt skickade tre olika föreningar som utgjordes av P4-folk i ansökningar på de tider som blev lediga. Den lokala närradioföreningen hade inget att invända så Närradionämnden tillstyrkte ansökningarna.

Via dagspressen

Johanna Unghanse var tillsammans med en pingstpastor remissinstans i Lunds närradioförening. Akademiska Föreningen fick först via dagspressen veta att de förlorat majoriteten av sina sändningstider och att andra föreningar tagit över dem.

AF hade tre studior, varav en hade använts till studentprogrammen. P4-personalen tog den sista februari i år med sig all den utrustning som man ansåg var P4:s egendom. Studioen tömdes t o m på den ljudisolering som fanns på väggarna och i taket. Skivor från 60- och 70-talet som donerats av teknologerna till studentradion tog programmakarna också

Radio AF började den 17 maj sända på en egen frekvens, 95,0 MHz.

med sig trots att dessa skänkts innan de själva börjat sända på stationen. Även stationens Mercedesbuss tömdes på utrustning.

Mycket hade köpts på stationens konto med pengar som AF hade ställt till förfogande. Annat hade köpts för medel som flutit in från bl a medlemsavgifter och försäljning av tröjor.

Sändningarna hade till en tredjedel varit finansierade av Akademiska Föreningen. Övriga pengar hade kommit från medarbetarna och utåtriktad verksamhet. Den totala sändningstiden användes som argument av P4-folket när de kontaktade skivbolag om promotionskivor.

När P4 återkom som en egen station sändes programmen från en provisorisk studio hos pingstkyrkan.

Studentradion störst

Närradion i Lund har till stor del präglats av Akademiska Föreningens Radio AF. Under detta namn har olika studentföreningar och nationer sänt egna program, men cirka två tredjedelar av Radio AF:s sändningstid har fyllts av allmän popradio, som till stor del sköts av utomstående DJ:s från bl a diskotek.

På somrarna har stationen storsatsat under namnet Radio P4 och kunnat sända nästan hela dygnet eftersom de övriga närradiosändande organisationerna tagit sommarlov. Namnet tog man innan lokalradion hade fått en egen P4-kanal, och det var ett sätt att profilera sig som ett alternativ till Sveriges Radio.

Valåret 88 satsade stationen under sommaren på en temporär sändare på 91,3 MHz, då under namnet Radio Syd efter förslag från tidigare medarbetare på Britt Wadners offshore station. Sändarens räckvidd levde dock inte upp till televerkets löften; inne i Lund var det svårt att höra Radio Syd.

Radio AF sänder för tillfället 13 timmar i veckan. Studentorganisationen har beslutat sig för att inte köpa någon ny utrustning innan det är definitivt fastställt vad som kommer att återlämnas från P4. Därför går programmen från en något bristfällig studio, bl a saknas en av de två kompressorer som ursprungligen användes.

Vägrar visa bokföringen

I sin polisanmälan mot Johanna Unghanse tar Radio AF inte bara upp skivsamlingen som P4 tog med sig. Man pekar också på att hon överträdde sina befogenheter när hon under hösten 90 sålde AF:s inventarier till P4 och enskilda radiomedarbetare. AF kräver dessutom att få se bokföringen för radioverksamheten och stödföreningen Radio LSAF, som tagit emot pengar från lyssnarna. Bokföringen vägrar Unghanse att lämna ifrån sig.

I början av mars skrev AF till närradionämnden med hopp om att denna skulle ändra sitt beslut om AF:s indragna sändningstider. AF ansåg att Johanna Unghanse inte hade verkat i organisationens intresse när hon avsåg sig tiderna.

Hade högsta förtroende

Nämnden hade uppfattat henne som behörig eftersom hon varit deras enda kontakt på stationen under flera år. Hon hade också högsta förtroende i Lund som ordförande i närradioföreningen, enligt Klas Mårtensson på Närradionämnden.

Reglerna som styr Närradionämndens arbete slår fast att nämnden inte själv får göra en ändring som berör andra föreningar, i detta fall de föreningar som fått AF:s gamla tider. Akademiska Föreningen har därför överklagat ärendet till kammarrätten. Kammarrätten kan dock bara avgöra om Närradionämnden gjort rätt eller fel då den litade på Johanna Unghanse. Ärendet torde vara unikt.

Karl-Erik Stridh

Rolf Pettersson dömd till fängelse

Rolf Pettersson har i tingsrätten dömts till tre månaders fängelse för hets mot folkgrupp. Han är ansvarig utgivare för Stockholmskanalen som fällt nedsättande och rasistiska omdömen om muslimer i sina sändningar.

Rolf Pettersson blev i början av 80-talet känd för sina närradiosändningar i Öppet Forums regi, där han bl a tillsammans med "Valdemar" gick till angrepp mot svenska politiker, invandrare och judar. Öppet Forum stängdes efter ett par

domar för hets mot folkgrupp och togs ofta upp i debatten om närradion..

Forts City SAF Radio fr förra sidan

sig av en Orban Optimod kompressor, en mikrocessor och en equalizer på mikrofonen. Stationen har tre studior varav två talstudior och en huvudkörstudio. En av de två talstudiorna används främst för promotion och jingle-inspelningar och som reservstudio.

Robert Olsson

Telefonterror och Coca Cola

Det politiska partiet Republikanerna sänder i Lund reklam för Coca Cola i förhoppning om att de skall bli anmälda. På partiprogrammet står avskaffande av statlig kontroll och införande av kommunala bordeller.

Partiet har länge försökt få sändningstid i Lund utan framgång, men i samband med kuppen mot Radio AF (se separat artikel) fick man äntligen tillgång till eteren i Lund.

Republikanerna sänder även över närradion i Staffanstorp. Denna sändare används under dagtid av City SAF-radio under ledning av Patrik Larsson, som tidigare varit radioförmän på P4 (se separat artikel).

Anmäld till justitiekanslern

Den socialdemokratiska fullmäktigeledamoten Torbjörn Lövendahl har anmält Republikanerna i Staffanstorp till justitiekanslern då de i en sändning pratat nedlåtande om honom och vägrat ge honom en kopia av programmet. Han önskade en handkopia för att bedöma om han kunde anmäla partiet för förtal.

Republikanerna har i sin tur anmält Svenska Arbetsgivareföreningen i Mal-

mö för telefonterror. SAF sänder också i Staffanstorp och republikanerna anser att SAF har för lång sändningstid.

Den 18:e mars hade Republikanerna ett telefonväktarprogram. Fyra gånger under sändningen råkade de ut för uppringningar där vederbörande lade på luren.

Genom televerkets spårning visade det sig att samtalen hade kommit från SAF:s växel i Malmö från samma hus där City SAF-radio har sin studio. Polisen i Lund anser dock inte att den eventuella telefonterrorn går att bevisa.

Karl-Erik Stridh

Radio Nova åtalas

Claes H Nydahl på Radio Nova blev i slutet av maj åtalad för brott mot radiolagen.

Radiostationen i Vagnhärad har sedan mitten av november 1990 sänt utan tillstånd. Då drog närradionämnden in ännu ett av de tolv sändningstillstånd som Radio Nova haft till sitt förfogande — ett tillstånd för varje sändande förening.

Från den 20 juni 1990 då Radio Novas reklamsändningar startade och de följande månaderna till och med november drog närradionämnden in ett tillstånd per månad. Eftersom indragningen brukade verkställas från den 15:e i månaden och Radio Nova började sända på nytt tillstånd först vid följande månadsskifte

bröt stationen vid upprepade tillfällen mot radiolagen.

Vid indragningen i november beslutade sig Radio Nova för att fortsätta sända utan sändningstillstånd för att få saken prövad i en brottmålsprocess. Målet väntas komma upp i september i tingsrätten och Radio Nova kommer att överklaga till hovrätten och högsta domstolen om de förlorar målet (se bakgrund i Frekvens nr 1/90).

Den 16:e maj avslog regeringsrätten för andra gången med siffrorna 2-1 Radio Novas begäran att ompröva närradionämndens beslut att dra in sändningstillståndet.

Holländska RTL-4 retar upp flamländska bolag i Belgien

Flamländska mediabolag har nyligen attackerat den holländskspråkiga stationen RTL4:s planer på att etablera sig i Belgien genom de belgiska kabelnäten. Kanalen planerar att komma igång med holländskspråkiga program i Belgien redan under sommaren.

Populärast i Holland

Bakgrunden är att RTL-4, som ägs av Luxembourgbaseade CLT (som även äger Radio Luxembourg), är Hollands kanske mest populära TV-kanal just nu med upp till 30 procent av all TV-publik på bästa tittartid.

RTL-4 skulle utan vidare komma att konkurrera med nuvarande holländskspråkiga marknaden i Belgien enligt VTM (Vlaamsche Televisie Maatschappij). VTM har för närvarande ca 45 procent av den belgiska marknaden jämfört med den statliga TV:n BRT som endast har 23 procent.

VTM är rasande över att belgiska kulturministern Patri Dewael uttalat att han inte har något emot att RTL-4 kommer in i de belgiska näten och hävdar att man

kommer att försöka bekämpa stationens "inträng" med alla medel. VTM hävdar också att om RTL-4 kommer in skulle detta drabba den belgiska produktionssektorn mycket hårt.

Dessutom kommer RTL-4:s intåg att strida mot de avtal som VTM för närvarande har med de större amerikanska filmbolagen om upphovsrätt för de filmer som visas i regionen. Enligt VTM är uppträdandet av CLT ytterst oetiskt.

Ansträngd annonsmarknad

Bakgrunden är också att man räknar med att RTL-4 kommer att drabba VTM:s reklaminkomster på en annonsmarknad som redan är svårt ansträngd.

RTL-4 hävdar i sin tur att man är i sin fulla rätt att sända över Belgien så snart belgiska regeringen gett sitt tillstånd. Det vore enligt RTL-4 idiotiskt att inte utnyttja möjligheten att nå ytterligare 5 miljoner tittare i Belgien. Man ser heller inte särskilt allvarligt på VTM:s hot att börja sända på holländska kabelnät som vedergällning.

Robert Olsson

TV:n i Holland tar upp kampen med RTL-4

Den holländska TV:n kommer att omorganiseras för att kunna ta upp kampen om tittarna med RTL-4. Den offentliga TV:n har förlorat mellan 30 och 40 procent av sin publik till RTL-4 sedan denna startade 1989.

Genom att renodla de tre kanalerna från den 1 oktober i år hoppas organisationerna som gör programmen att locka tillbaka tittare, annonsörer och därmed förbättra den ansträngda ekonomin.

I den första kanalen skall de religiöst orienterade KRO och NCRV sända tillsammans med den mer allmänt inriktade AVRO.

Den andra kanalen kommer att bli den populära underhållningskanalen med program från Veronica och TROS, men även en del inslag från den evangeliska EQ. Denna kanal skall samtidigt dra in de stora annonsintäkterna. Reklam skall bli tillåten på söndagar och man räknar med att öka reklamen från ca 8 till 15 procent av sändningstiden.

Den tredje kanalen med VARA, VPRO och NOS kommer att visa en hel del faktaprogram.

Konsten att nå dom som inte bryr sig

Den 20 juni 1990 öppnade Radio Nova den sedan 30 år stängda kommunikationsvägen till marknaden för kommersiell information. Reklamsändningarna i Radio Nova fortsätter med stöd av radiolagen, grundlagen och internationella konventioner.

Fler och fler företag inser fördelarna med radioreklam. För Radio Nova innebär intäkterna fortsatt oberoende av licensmedel, bidrag och politiska allmosor.

Risken att vi redaktionellt skulle påverkas av annonsörsintressen är inte större än att vi för Radio Novas trovärdighets skull kan hantera den. Precis som dagspressen gjort i mer än 150 år

I mars 1990 genomförde Sveriges Radio (PUB) en lyssnarundersökning i Östra Sörmland som visade att dygnet runtsändande Radio Nova har en mycket hög hushållstäckning - 45 procent i åldrarna 9 till 79 år.

Många lyssnar alltså. Det är därför reklamen fungerar för

företagen. Och det är därför Radio Nova fungerar för sina föreningar. Budskapen når fram ordentligt.

När Du vill berätta något för lyssnarna i Östra Sörmlandsområdet - om Ditt företag, om vilka produkter Du säljer och om Dina kanonerbjudanden, hör av Dig till vår annonsavdelning!

Informationskanalen Radioreklam har legat i träda i Sverige sedan Radio Nord och Radio Syd för cirka 30 år sedan. Men nu finns vi - Radio Nova i Östra Sörmland! Och det är nu Du ska passa på - billigare än så här blir det aldrig att annonsera i radio!

För ytterligare information, ring eller skriv. Välkommen!

R A D I O
NOVA
≈ 92,9 ≈

Fyra grupper vill driva ny TV-kanal

Fyra grupper och en närradiostation har ansökt om att få driva TV2. Senast den 30 april skulle ansökningshandlingarna om den nya TV-kanalen vara kulturdepartementet tillhanda.

Departementet har dock lagt ansökningsfrågan från närradiostationen Radio Værøy åt sidan eftersom man inte anser den vara tillräckligt seriös. Stationen har inte visat hur man skall få fram de 500 miljoner kronor som krävs för att starta TV-kanalen. Dessutom vill man förlägga TV2 till just Værøy -- en kommun på 900 invånare i Nordalands fylke -- och inte Bergen som Stortinget beslutat.

Kräver extra information

De fyra grupperna som vill driva TV2 är TV2 A.s., TVNorge A.s., Projekt TV2 A.s. och Norgesnett A.s. Men ingen av dessa fyra grupper kan helt uppfylla alla krav som politikerna ställt upp för den nya kanalen. Departementet har därför krävt in extra upplysningar från dem och det verkade osannolikt att man skulle kunna utse vem som skulle få TV2 under juni, vilket var tänkt från början.

TV2 A.s. är den största gruppen med mest resurser bakom sig. Schibsted-gruppen, danska bokförlaget Guthenberg och Vital försikring i Bergen satsar 100 miljoner norska kronor var, totalt 60 procent av aktiekapitalet på 500 miljoner. Schibsted äger bland annat ett bokförlag och två av Norges största dagstidningar.

Ägs av flera bolag

I TV2 A.s. ingår också Nordisk Televisjon Norge (NTN) som har lagt upp 50 miljoner kronor med option på ytterligare 50 miljoner. NTN ägs i sin tur av flera bolag. Möller-koncernen i Oslo är stor i bilbranschen. Westfal-Larsen & Co A/S är ett rederi i Bergen. Tiedeman-koncernen står bakom Swix Sport, Norpapp, Elopak A/S och Tiedemans Tobaksfabrik. Farsund-koncernen driver ett rederi och har haft ett finger med i Norsk Data. Credit-Service i Kristiansand arbetar på att få fler företag att investera i NTN. Bergen Tidene kan bli nästa delägare i Nordisk Televisjon Norge. Tidningen är intresserad att satsa mellan 5 och 10 miljoner kronor.

Även om TV2 A.s. är den finansiellt starkaste gruppen har den bara nått upp till 350 miljoner kronor. Politikerna har krävt 500 miljoner, ett krav som de antagligen får sänka om inte man kan få två eller flera av de fyra sökande grupperingarna att gå samman om TV2.

TV Norge A.S. består av TVNorge och Orkla Media. TVNorge sänder se-

dan 1988 satellit-TV och siktar på att starta TV2 redan i höst om man får koncession. TVNorge ägs till 25 procent av det luxemburgska företaget TVI via Broadcast Norge A/S.

Utländsk ägande vållat problem

Detta utländska ägande har vållat problem, särskilt som TVNorge har tecknat sig för 200 miljoner av de 500 miljoner med möjlighet att öka innehavet med ytterligare 100 miljoner. Dessa 300 miljoner skulle i så fall utgöra 60 procent av ägarandelen. Och då Luxemburg redan äger 25 procent av TVNorge (vilket skulle bli 15 procent av TV2:s totala aktieinnehav) skulle en annan utländsk ägare bara få teckna sig för 5 procent av kapitalet.

Danska Gutenberg hade diskussioner med TVNorge A.S., men drog sig ur på grund av TVNorges dominerande ställning.

Orkla Media är stor inom tidningsbranschen. Bolaget äger en betydande del av Dagbladet (upplaga 220.000 ex) och har andelar i flera tidningar i Östfold. TV Norge A.S. har försökt knyta till sig ytterligare en tidningskoncern, Apressen, hittills utan framgång. Schibsted-gruppen har också vänt sig till Apressen.

Rolf Wesenlund programråd

Skådespelaren och TV-mannen Rolf Wesenlund är det mest kända namnet i Projekt TV2 A.s där han sitter i det så kallade programrådet med rådgivande funktion. Styrelseordförande är advokat Bjørn Nærvik. Norse Securites fungerar som finansiell rådgivare och siktar på att få ihop de 500 miljonerna, men hittills har potentiella investerare varit avvaktande.

Projekt TV2 tänker hyra lokaler i Bergen som NRK Hordaland tidigare haft och beräknar personalstyrkan för TV2 till 246.

Norgesnett A.S. är den fjärde spekulanten. Utgångspunkten är ett samarbetsavtal mellan 30 lokala TV-bolag. Själva aktiebolaget består av 12 delägare. Norgesnett beräknar att de redan gjorda investeringarna på TV-bolagen runt om i Norge uppgår till 250 miljoner kronor.

Spridda över landet

Styrelseordförande Jostein Soland trycker på att TV-bolagen i Norgesnett redan producerar och sänder TV-program. Norgesnett har följaktligen redan tekniken och kompetensen samtidigt som resurserna finns spridda över hela Norge och därmed uppfyller kravet på decentralisering.

Norgesnett har lagt fram en egen modell hur TV2:s sändarnät kan byggas ut i landet för 200 miljoner, vilket är mindre än hälften av televerkets beräkningar på en bra bit över 400 miljoner.

Vem som får TV2 är i skrivande stund osäkert (i början av juni). TV2 A.s. med Schibsted-gruppen och Nordisk Televisjon Norge verkar onekligen ligga bäst till. Det är dock troligt att två eller flera av de fyra grupperingarna går samman om TV2. Samtidigt kan politikerna bli tvingade att mildra en del av de uppställda kraven för TV2, vilka kritiserats för att vara för stränga och fördyra verksamheten.

Koncession i tio år

Kraven är i korthet följande: Televerket skall sätta upp och driva sändarnätet. Koncessionen skall gälla under tio år innan den omprövas. TV2 skall organiseras som ett aktiebolag. Ingen får äga mer än 20 procent av aktiekapitalet. Utländska ägare får inneha högst 20 procent av aktierna. Huvudkontoret skall ligga i Bergen. TV2 skall täcka hela landet, även glesbygden, vilket kommer att ta flera år att uppnå. Televerket beräknar att kunna nå 97 procent av tittarna år 2000.

Inom åtta till nio år efter starten måste de norskproducerade programmen utgöra minst 50 procent av utbudet. TV2 skall ha en egen nyhetsredaktionen och anlita lokala produktionsbolag spridda över landet -- inte enbart från det ex Oslo-området. Kanalen har ett public service krav på sig där även smalare intressen och tittargrupper måste tillfredsställas.

TV2 skall finansieras genom reklam, även om det ex någon form av kompletterande betal-TV har diskuterats. Reklamerna får inte överstiga 30 minuter om dagen och skall läggas mellan programmen.

Bli radiogravid!

Genom en graviditetstävling försöker Jærradion söder om Stavanger bidra till att öka folkmängden i sin region. Och om några år kan de nyfödda barnen i sin tur bli aktiva Jærradio-lyssnare.

Tävlingen startade i mars månad och håller på i nio månader till nyårsafton då det vinnande paret koras. Har man tur kan barnet födas på samma dag. Enbart par som anmälde sig under en vecka i mars får vara med. Sedan gäller det för paren att ligga i, och för att inspirera dem har radiostationen spelat romantisk musik på kvällar och nätter.

P4 nationell radiokanal med reklam

Norge kommer att få en reklamfinansierad radiokanal, P4, som täcker hela landet. Regeringen lade den 19 april fram ett förslag med riktlinjer för den nya kanalen.

Reglerna överensstämmer i mycket med dem som TV2 måste följa. Ingen får äga mer än 20 procent av radiobolagets aktier. Bolaget bör vara norsktägt, men kan man inte få fram tillräckligt med kapital inom landet kan utländska intressenter få köpa upp till 20 procent av aktierna. Reklamtiden begränsas.

Måste nå hela landet

Sändningarna måste nå hela landet — inte bara de största städerna. Programmet skall reläas via marksändare. Bolaget kan själv få äga sändarnätet i motsats till TV2:s nät som skall vara televerkets egendom. Televerket kommer dock med största sannolikhet att få bygga upp P4-nätet.

P4 måste ha en egen nyhetsredaktion och ett programutbudet med public service-profil som tilltalar den breda allmänhetens såväl som smalare lyssnar-grupper.

En av orsakerna till att regeringen vill starta denna nya radiokanal är att några närradiostationer vuxit sig allt större. Stora intressenter har börjat köpa upp närradiostationer och är i färd med att knyta samman stationerna i flera stora städer till radionät. Regeringen tycker inte om den här centraliseringen av närradion och försöker motverka den dels med P4 och dels med andra aktioner.

Flera har visat sig intresserade att få driva P4. Radio Norge på 33:e våningen på Oslo Plaza Hotel är en av dem. Bakom stationen står Nils Rykken, som slutade på NRK förra året för att starta Radio Norge. Stationen har ännu inte börjat sända trots att den har närradiolicens för Oslo och option på en satellitkanal.

Radio Nettverk stark kandidat

Radio Nettverk i Stavanger är en av de starkaste kandidaterna till P4. Dess nyhetsservice går ut via Intelsat VAF12 till cirka 100 stationer runtom i landet. Närradiostationerna får Radio Nettverks nyhetsbulletiner gratis varje timme mellan kl 06 och 24 mot att de avsätter upp till 90 sekunder för Nettverks annonsörer efter nyheterna, ett barter-arrangemang enligt amerikanskt mönster. Radio Nettverks har dock haft svårt att sälja all reklamtid så många nyhetssändningar går utan reklam.

Förutom nyheter producerar Radio Nettverk specialprogram och fyller den

resterade tiden med en musiktäp, vilket gör den lämplig att lägga ut i kabelnät. Radio Nettverk har sänt sedan 1988 och ägs delvis av Viking Media.

Radio 1/Riksnytt-konsortiet i Oslo vill säkert också vara med. Radio 1 är en av de ledande närradiostationerna i Norge. Dess dotterbolag Riksnytt driver, som Radio Nettverk, en nyhetsservice. Ett 20-tal radiostationer abonnerar på och betalar för nyheterna eftersom Riksnytt inte har någon reklam. Riksnytt sänds via samma satellit som Radio Nettverk.

Bakom Radio 1 finns det stora veckotidningsförlaget Aller, som också finns i Danmark och Sverige. Aller-gruppen har nyligen köpt flera stora närradiostationer, Radio Vest i Stavanger, P3 i Bergen och Radio Trondheim.

Radio 1 gjorde förra året en vinst på 1 miljon norska kronor och räknar i år med att fördubbla vinsten till 2 miljoner.

Fackföreningsrörelsen LO har också visat intresse för P4. Man driver ett 30-

tal närradiostationer, och ett samarbete mellan dessa kan bli basen för en nationell service, Radio Riks.

Number 1 Ltd är ett gemensamt projekt bestående av ett dussin närradiostationer. Radio Sör är initiativtagare och bolaget är tänkt att dels fungera som annonsförsäljningsorganisation och dels som modell för en nationell kanal.

Radio Limelight-gruppen kan också komma att visa intresse för P4. Den startade som en närradiostation i Oslo förra året och har nyligen köpt större stationer i Bergen och Trondheim. Limelight låter en del centralproducerade program gå ut över de egna stationerna.

Andra grupper kan dyka upp eftersom P4 beräknas bli en lukrativ affär för dem som får koncessionen. Radios andel av reklammarknaden ökar och inom ett år eller två kan radioreklamerna i Norge dra in 300-400 miljoner, varav P4 får en betydande del.

NRK skyndar på P3-starten

Norsk Kringkastings tredje radiokanal rycker allt närmare. Regeringens förslag om P3 kom den 19 april och man beräknar att Stortinget tar ett beslut under sommaren. Kort därefter kan kanalen komma igång.

Tidigare har NRK och regeringen haft olika åsikter om vilken profil de tre radiokanalerna skall ha när P3 startar. NRK har velat ge kanalerna olika profiler medan regeringen har lutat åt ett brett utbud i alla kanaler. NRK skulle t ex gärna vilja göra en av kanalerna till en ren sport- och musikkanal. Det verkar som regeringen tagit ett steg tillbaka för i sitt förslag skriver man om klart profilerade kanaler.

En ny kanal kommer att ge större utrymme i eteren för distriktsradiostationerna. Inom NRK lutar man åt den svenska lokalradiomodellen med bl a självkör. Distriktsradion i Telemark har på försök gjort dagliga självkörssändningar.

NRK har påskyndat förberedelserna inför P3-starten för att komma före kommersiella P4. NRK har avsatt frekvenser för den nya kanalen och anser att man måste ta dem i bruk så fort som möjligt för att inte mista dem till P4.

P3 antas kosta NRK 31 miljoner norska kronor. Regeringen förutsätter att licensen inte behöver höjas på P3.

Genombrott för radioreklam

Förra året var ett genombrott för reklam på närradio efter den trevande starten under 88 och 89. Radio 1 i Oslo gjorde en vinst på en miljon kr (15 milj kr i omsättning). Konkurrenten i staden, Radio Limelight, var ännu mer lönsam; en miljon i vinst med en omsättning på 6 miljoner. Radio 1 i Bergen fick ett överskott på 516.000 kr (3 milj i omsättning).

Förutsättningarna för vinstgivande närradiostationer ökade dessutom när Stortinget i december 90 beslutade att sänka reklamavgiften från 16 till 4 procent. Dessa fyra procent av reklamintäkterna slussas vidare till närradiostatio-

ner, framför allt på mindre orter, med sämre ekonomi.

De riktigt stora vinsterna görs nästan utslutande av ett par stationer i de största städerna. Åtskilliga stationer är fortfarande beroende av t ex bingoinkomster och bidrag från lyssnarna.

Närradiostationerna drar årligen in mellan 100 och 150 miljoner norska kronor i reklamintäkter. Det motsvarar 1 till 1,5 procent av den norska reklammarknaden. Inom några år uppskattar man att närradions reklaminkomster kan stiga till mellan 300 och 400 miljoner kr.

Äldsta stationen väster om Mississippi

Radiostationen KSL i Salt Lake City firar nästa år 70-årsjubileum. Det är USA:s äldsta station väster om Mississippi. KSL spelade en väsentlig roll för USA:s Stilla Havsflootta under Andra Världskriget. Idag är det pratprogram till 100 procent på mellanvåg. KSL har också en TV-station ansluten till CBS-nätet.

Endast ett kvarter från järnvägsstationen i Salt Lake City, Utah, ligger radio- och TV-stationen KSL. Vid mitt besök sände radiostationen fortfarande musikprogram på dagtid. Nuförtiden har man bara pratprogram. De höll ett lugnt format, Adult Contemporary eller snarare Lite, med stor andel talade inslag. KSL hade en omfattande nyhetsservice, olika inslag om bl a trädgårdsskötsel och på kvällarna sändes tal- och telefonprogram.

All musik spelades över till carts för att göra den mer lätthanterlig. Låtarna hade därmed samma ljudnivå och kunde redigeras om långa intron skulle hoppas över.

Carts är behändiga då de cuas automatiskt, startas direkt och med hjälp av cuesignaler kan starta varandra. Stationen slipper det slitage som uppstår när skivor cuas upprepade gånger med sämre ljudkvalitet i början av låtarna som följd, s k cue burn.

Stationens skivarkiv var byggt som en studiolokal och kunde vid behov utrustas som en sådan.

Ovanligt med AM/TV

KSL sänder radioprogram enbart på mellanvåg. Det är ovanligt med en kombination av AM och TV. För större stationer är det normala AM/FM eller TV/AM/FM. Omkring 300 personer jobbar på KSL.

Förutom sport, nyheter, telefonprogram och andra talade inslag sänder KSL varje timme klockslaget från Tabernaklet som hör till mormonernas tempel i stadens centrum. Då mormonerna anlade staden utgår alla adresser från avståndet i olika väderstreck från deras tempel. KSL:s byggnad ligger således på adressen 55 North 300 West.

Klockorna styrs från WWH

Alla klockor i huset styrs av tidssignalstationen WWH i Boulder, Colorado, vars tidssignaler hörs starkt över hela USA på flera kortvågsfrekvenser. Eftersom Colorado är grannstaten på andra sidan Klippiga Bergen tar KSL emot tidssignalen på WWH:s frekvens 60 kHz på ultralångvåg.

För några år sedan flyttade man in i de nuvarande lokalerna. I den gamla byggnaden fanns en hiss som saknade dörrar.

Text och foto: Karl-Erik Stridh

I stället stängde man bara en grind så att inte någon person skulle ramla ned i hisschaktet.

En natt, när vaktmästaren städade, arbetade samtidigt ett filmteam. De hade burit fram utrustningen som de skulle använda. När vaktmästaren sopade golvet råkade han svepa ned en dyr kamera i hisschaktet. Han blev så förskräckt att han gick hem och hämtade inte ens sin slutfön!

Dieseldrivna generatorer

I bottenvåningen står dieseldrivna generatorer som används för att upprätthålla sändningarna vid strömavbrott. När de är på uppstår vibrationer i huset. För att vibrationerna inte skall kunna påverka studioutrustningen är alla studior monterade som lådor på fjädrar. De har även dubbla väggar som inte rör vid varandra för att förhindra att ljud och vibrationer fortplantar sig.

Stationen har ett flertal radiostudier för löpande program och redigering. KSL har fasta ledningar till olika idrottsplatser och använder även HF-länkar. Fasta ledningar används även till andra stationer, som återutsänder KSL:s sportprogram. För att underlätta sportsändningar har stationen tagit fram färdiga lådor som innehåller mottagare och HF-sän-

dare för reportrar som är nere på planen, så att de kan rapportera upp till den huvudansvarige reportern som sitter på pressläktaren.

I det gamla huset hade KSL en gemensam nyhetsredaktion för både radio och TV. I det nuvarande huset har stationen valt att satsa på två redaktioner. Dessa är belägna på skilda våningsplan, mest beroende på att de fick mera plats. Redaktionerna håller dock kontakt med varandra för att inte missa några nyheter.

Nyhetsterminaler

Radiostationens nyhetsredaktion har dataterminaler för nyheter från de stora nyhetsbyråerna. Tidigare användes telexmaskiner, men detta system är mycket smidigare. Rummet dränks inte i papper som bara ska kastas. Kommer det någon intressant nyhet begär man en utskrift av denna på en skrivare. Därmed har man papperskopior på det som är användbart.

En annan dataterminal är ansluten till värdertjänsten. Stationen har en telefonservice med väderuppgifter för allmänheten. Det är en cartmaskin med aktuell väderrapport kopplad till en speciell telefonlinje.

I redaktionsrummet står även ett par scanners som bevakar polisbanden. Reportage utifrån stan förs över från band till carts för uppspelning i nyhetsprogrammen.

Sparas i fem år

I ett rum har KSL långsamtgående bandspelare som registrerar alla radio- och TV-program och allt som sänds på de olika länkfrequenserna. Dessa inspelningar sparas i fem år. Det finns ingen

En av radiostudiorna på KSL med bl a en hederlig skrivmaskin.

lag som tvingar stationen att referensbanda, men företaget har själv valt att göra så. Inspelningarna är bra att ha om någon annonsör tvivlar på att deras reklam verkligen har sänts eller om någon lyssnare klagar på programinnehållet.

Radio- och TV-utrustning repareras i ett rum. Där finns också rack med uppkopplingar av fasta ledningar och ljudbehandlingsutrustning samt rack med monitormottagare. Alla omkopplingar mellan studior och andra programkällor görs med Bosch-omkopplare, vilka verkar ljudlöst utan knäpp i det utgående programmet.

Först vid sändaren

Stationen använder en Belair kompressor i huset, men den mesta ljudbehandlingen sker först vid sändaren. Avsikten är att göra det i ett steg tillsammans med stereogeneratoren.

MV-signalen sänds ut i stereo. KSL valde att använda Harris-Kahn-systemet då det inte har samma svagheter som Motorolas system. Motorola är standard i Kanada även om stationerna där inte använde det systemet i början.

Motorola har problem med "platform effect". Det innebär att om en lyssnare befinner sig i utkanten av en stations täckningsområde eller lyssnar på en avlägsen station, och denna störs av en andra sändare, då kommer de båda kanalerna att "snurra" på en fasproblem. Enligt KSL:s tekniker uppfyller Motorola inte FCC:s normer. De värden som firman angav var mätta på ett felaktigt sätt.

När jag var på besök sände man under dagtid musikprogrammen i stereo. På kvällar och nätter då KSL satsade på

Premiär från Mormonkyrkan

KSL är den äldsta stationen väster om Mississippi och fick sin första licens 1922 under anropssignalen KZN. Premiärsändningen gick ut i eter den 6 maj 1922 med en hälsning till lyssnarna från Mormonkyrkan. Sändningstiden var inledningsvis blygsam; en halvtimme om dagen.

Den första tiden ägde tidningen Deseret News stationen. Delstaten Utah kallas The Deseret State efter Deseretbina och har en flätad bikupa som statsymbol. Stationen fick ny ägare 1924 då radioingenjören John Cope tog över ledningen. Samma år ändrades callen till KFPT. Sändareffekten var då 500 W.

Den nuvarande anropssignalen, KSL, fick stationen nästa år. Salt Lake Tribune och Mormonkyrkan köpte aktier i KSL 1925. Nu följde ett par år med flera effektökningar och frekvensbyten. Vid denna tid anslöt sig stationen till NBC.

Den största förändringen kom 1932 då stationen bytte nät till CBS och

ökade effekten till maximalt tillåten effekt på mellanvåg i USA. Med 50 kW på en sk clear channel nådde stationen långt. Stationen hörs ofta i norra Sverige på vintrarna och långt ut över Stilla Havet. Under Andra Världskriget ställde USA:s Stilla Havs-flotta sina klockor efter de tidspip stationen sände ut.

KSL har sin sändaranläggning väster om staden vid kanten av Great Salt Lake. Antenner når längre när de står vid vatten, speciellt salt vatten, som har bättre ledningsförmåga. Huvudmasten är 137 meter hög. På platsen finns också en lägre reservmast.

Programmen går ut på 1160 kHz, som ger störningsfri mottagning över stora delar av centrala USA. Stationen har tre sändare; en modern på 15 år och två äldre. Dessa är en Western Electric 407-A på 50 kW och som tidigare reservsändare en Continental 316 B på 10 kW. En av sändarna är från 30-talet och användes fram till 1987. Den var mer pålitlig än en nyare sändare.

talade program kopplade man om sändaren så att all effekt sändes i det ena sidbandet. Man uppnådde då i praktiken en effekthöjning liknande SSB med bibehållen bärvåg.

För att få lyssnare och behålla dem har radiostationer olika former av PR-verksamhet. KSL har satsat på Blue Chip Card. Det ser ut som ett kreditkort och är numrerat. Lyssnarna kan rekvirera ett

sådant per person från stationen. Ett svarskort som bekräftar innehavet av kortet skickas tillbaka till KSL. På detta kort står numret och lyssnaren har fyllt i sitt namn, adress, telefonnummer och socialförsäkringsnummer. I sändningarna annonseras vilka kort som dragits som vinnare. Liknande kort används också av andra stationer och kan berättiga till rabatter i vissa butiker.

Viktigt hålla rätt på sekunderna i reklam-TV

KSL-TV på Kanal 5 är ansluten till CBS. Stationen har två stora studior och en nyhetsstudio. En del av nyhetsstudions kameror är försedda med teleprompters så att programledarna obehindrat skall kunna läsa texten utan att behöva bläddra i sina papper. De som är tränade att läsa från en teleprompter kan göra det utan att ögonen rör sig i sidled för varje ny rad.

Snickeri för kulisserna

Förutom de olika lokala nyhetssändningarna bjuder KSL på två timmar eget material varje dag. Därför har stationen ett snickeri som bygger kulisser och gör annat som kan behövas till produktionerna.

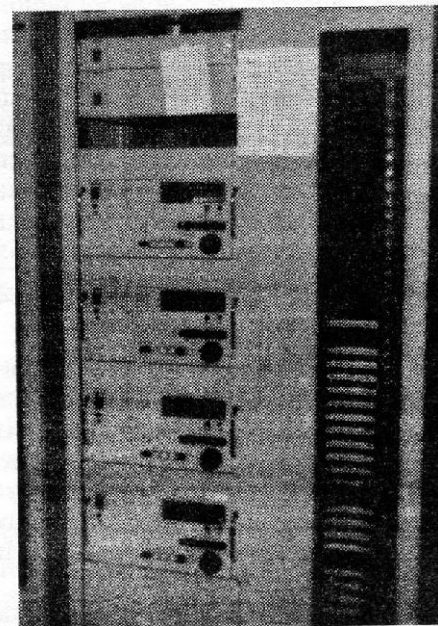
Vid ett kontrollbord i programkontrollen lägger en operatör med knapptryckningar i reklam, vinjetter och promos i det utgående programmet. Någon traditionell mixer används inte i TV-kon-

trollrum. Med hjälp av förprogrammerade knappar tonas de olika bilderna ut och in och bandmaskiner startas.

Då KSL är ansluten till CBS medför det att stationen till största delen sänder ut program som kommer per länk från CBS. I varje programtimme är ca tio minuter avsatta till reklam och promos. Följaktligen börjar alla TV-program i USA på hela eller halva timmar, vilket gör det lättare för tittaren att komponera en TV-kväll. I Europa kan program ju börja på vilket minuttal som helst.

Två slags annonsörer

När rikstäckande program sänds över lokala stationer finns det två kategorier av annonsörer att vända sig till; dels de stora varumärkena och affärskedjorna och dels de lokala annonsörerna. CBS säljer ett antal minuter av varje programtimme till nationella annonsörer medan lokalstationerna säljer övrig reklamtid.

En av två Betacart-maskiner för reklaminslag och spots.

Den återstående lediga tiden används till promos för kommande program.

I varje program finns planerade reklamavbrott. Dessa inleds med en vinjett för programmet följt av nationell reklam. När CBS har sänt sin del av reklamen lägger de in ännu en vinjett. Här går då de lokala stationerna in med sin reklam och sina promos och avslutar med en vinjett för sig själva.

Det krävs god planering för att detta

skall klaffa. Stationerna får information från nätet hur långa programdelarna är, när CBS sänder reklam och vilken den är med exakt tid på allt. Operatören i programkontrollen ser denna information på en dataterminal på sitt kontrollbord.

Framför sig på väggen har operatören tre stora TV-monitor. Den första visar bilden från videomaskinen med reklaminslag, den andra det utgående programmet från KSL och den tredje är en moni-

tor som tar bilden från sändaren för att operatören skall vara säker på att sändningen går ut i etern.

Staplas i videomaskin

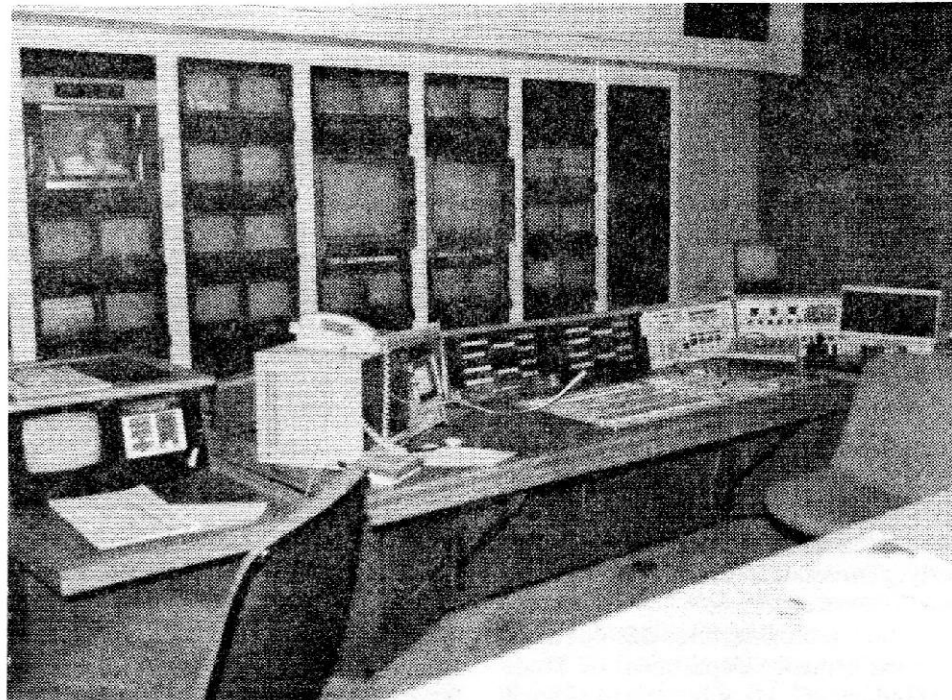
All reklam är inspelad på kassetter som staplas i en videomaskin, som spelar upp kassetterna i den ordning de är matade och aktiveras av operatören. Maskinen behöver laddas med nya kassetter ungefär en gång i timmen. Upprepas en annons i två reklaminslag måste den följaktligen finnas inspelad på två separata kassetter då maskinen inte backar.

För att kunna hålla koll på att reklamen inte är för lång och inkräktar på det följande programmet klockas den i förväg. Skulle det uppstå en lucka innan CBS fortsätter sändningen kan operatören lägga in en diabild med stationslogo. Detta händer oftast vid lokal reklam som inte alltid är ordentligt klockad.

Sporten försvårar planering

Vid sportsändningar kan det vara svårare att planera in reklamen. Ibland hinner inte stationen sända all planerad reklam. I andra matcher kan det bli reklamtid över. Då fylls tiden ut med diverse promos.

KSL-TV sänder ljudet i stereo och har även som första amerikanska station börjat med text-TV, som är en nyhet i USA. Det amerikanska text-TV-systemet skiljer sig något från europeisk standard.

KSL TV:s kontrollrum till nyhetsstudion.

Rysk TV-station startas

Den ryske presidenten Boris Jeltsin har fått klartecken från ryska statliga radio- och TV-bolaget Gosteleradio att starta en TV-station i ryska rådsrepubliken.

Ryska rådsrepubliken, som inrättade det nya ryska radio- och TV-bolaget i juli förra året, har startat med en programproduktion på inledningsvis sex timmar och 15 minuter om dagen, vilka återutsänts av Gosteleradios andra sovjetiska TV-kanal sedan den 12 maj.

Rådsrepubliken söker efter utländska finansörer och Holland har redan anmält intresse. Det uppskattas att det krävs uppemot 30 miljoner dollar för stationen att sända reguljärt plus ytterligare investeringar på 120 miljoner dollar för ny teknisk utrustning. Bolaget kommer att i början hyra utrustning från Gosteleradio.

Kontraktet med Gosteleradio under-teknades av deras kontroversiella chef Leonid Kravchenko som tidigare utesluts ur Moskvas journalistförbund för att han skulle ha utövat censur.

Han anklagades för att ha sänt ut

medvetet vinklad information (läs: Moskvavänlig rapportering) under oroligheterna i Litauen när ryska militären stormade radio- och TV-tornet. Han vägrade dessutom Boris Jeltsin tillträde till etermedia inför folkomröstningen om Sovjetunionens framtid.

Kravchenkos förändrade attityd antas ha att göra med föreslagna nedskärningar i statsbudgeten eftersom det ryktades att Gosteleradio, som redan skurit ned på en del sena kvällstimmar, riskerade att få göra ännu radikalare nedskärningar.

Ryska TV:n kommer att köpa program från nationella och lokala ryska TV-kommittéer och sälja programtid till andra medieintressenter som ryska kommunistpartiet. Det understryks dock att ryska TV:n inte kommer att byggas upp som en statskontrollerad rysk radio- och TV-kommitté, vilket hittills varit den traditionella modellen.

Efter grundandet i juli 1990 har den ryska radion och TV:n byggt upp en personalstyrka på ca 600 journalister och tekniker.

Robert Olsson

Sämre TV från BBC

BBC:s TV-sändningar via satellit har blivit sämre sedan man i månadsskiftet april-maj gjorde om dem till BBC World Service. Utbudet har blivit mindre brittiskt och mindre spännande att titta på. Direktsändningar har fått stryka på foten för en del äldre program som vi sett tidigare.

BBC har tagit bort de lokala TV-nyheterna från London (Newsroom South-East). Halvtimmen (19.30-20.00 svensk tid) med nyheter för syd-östra England låg tidigare efter sex-nyheterna. Här kunde man följa med vad som hände i framför allt London. På fredagar tog t ex Newsroom South-East upp nöjeslivet i huvudstaden. De kortare nyheterna från South-East under morgonen och efter One O'Clock- och Nine O'Clock-nyheterna har ersatts med trailers för World Service. Nog hade det varit trevligare att se London-nyheterna istället!

Vi får inte längre se sex-nyheterna (kl 19 i Sverige). Istället har World Service en egen nyhetshalvtimme kl 20.00-20.30 med internationell inriktning, vilken föregås av engelsk språkkurs och affärsnyheter.

James Mollan

Radio Caroline har tidigare kommit tillbaka mot alla odds. Varken nya lagar, bogserbåtar eller vädrets makter har helt kunnat knäcka den legendariska radiostationen.

I november förra året tystnade dock Radio Caroline och har ännu inte återvänt i etern från båten Ross Revenge utanför den egelska kusten. En ännu hårdare brittisk lag mot offshore radio infördes vid årsskiftet och gör det i praktiken omöjligt för stationen att fortsätta sända till

Västeuropa. Dessutom är stor del av utrustningen på båten obrukbar efter stormar och en raid ombord av holländska och brittiska myndigheter.

Vi ger er därför en bild av det aktuella läget för Radio Caroline med bakgrunder och historiska återblickar. Ni kan också läsa om stationens sändningar via satellit och om det finns någon framtid för offshore radio i Europa. Är det dags att sätta punkt för Radio Caroline?

Carolines sändare tystnade

Radio Carolines sändare på 819 kHz tystande i början av november 1990. Personalen ombord Ross Revenge kunde inte laga sändaren, utan fick koncentrera sig på att hålla skeppet sjövärdigt så det inte blev en fara för sjöfarten.

Efter några veckor stannade generatorerna. Nödlösningen blev en liten bensindriven generator på däck. Den drev en kamin åt besättningen och gav ström till en slinga med lampor som gjorde båten synlig på natten. Generatorskaka loss efter en storm och man var tvungen att ställa den inomhus på bryggan.

När bensindunkarna sköljdes överbord blev situationen akut för de tre i besättningen, som räddades från Ross Revenge med en helikopter. Fartyget låg kvar för ankar och utan belysning mot alla regler. Rykten började snart cirkulera om att bärgare var på väg från Holland för att bogsera in Ross Revenge till Holland och kräva bärgarlön.

Organisationen bakom Caroline lyckades inom några dagar få ut Peter Chicago och ett par andra till båten. Han fick igång generatorerna.

Men med tanke på att den nya radiolagen i Storbritannien som skulle träda i kraft vid årsskiftet hade stationen inte precis någon lysande framtid. Lagen ger brittiska myndigheter rätt att borda fartyg på internationellt vatten med sändare för radio- eller TV-program eller om fartyget misstänks vara bas för en planerad offshore station.

Radio Caroline träffade därför ett avtal med brittiska Department of Trade and Industry (DTI), vilket går ut på att så länge stationen avstår från att sända från fartyget kan man legalt skicka förnödenheter och personal från brittiska hamnar. Situationen utnyttjades till att förse Ross Revenge med ny utrustning, men man avstod från att reparera sändaranläggningen.

Allt ovan däck är välmålat medan skrovet är i dåligt skick med avflagnad färg och stora rostfläckar.

Radio Carolines framtid ligger knappast i sändningar från Ross Revenge så länge man tänker på en brittisk publik. Möjligheten finns att flytta båten till en annan del av världen. Detta skulle dock kräva en större investering i nya sändare och underhåll av båten, vilket får betraktas som omöjligt med tanke på Radio Carolines begränsade tillgångar. Dessutom tror jag inte att stationen är intresserad av att sända till något annat område än sydöstra England där den hängivna lyssnarskaran finns.

En grupp har bildats i England med uppgiften att donera pengar till Ross Revenges underhåll. Att låta båten förbli på internationellt vatten av nostalgiska skäl måste vara ett dyrt nöje, särskilt om man bara kan använda studion men inte sändarna.

STARTADE PÅSKEN 1964

Övergav hits för LP-spår på 70-talet

Radio Caroline startade påsken 1964 och hade sin glansperiod fram till augusti 1967. Då införde Storbritannien lagar som hindrade brittiska företag att annonsera på stationen.

De andra offshore stationerna, som Radio London och Radio Scotland, utanför Storbritannien kust slutade sända. Men Caroline fortsatte nu under namnet Radio Caroline International. Huvudkontoret flyttades från London till Amsterdam och stationen var i etern fram till mars 1968. Då bogserade det holländska företaget Wijsmuller helt sonika sändarbåtarna Mi Amigo i Themsenmyrningen och Caroline i Irländska sjön vid Isle of Man till Amsterdam. Wijsmuller hade tröttnat på uteblivna betalningar för tenderverksamheten (försörjningsbåtar) till

de bägge radiofartygen.

Båten Mi Amigo gjordes 1972 om till ett "piratradiomuseum" i Amsterdams hamn. Men museiprojektet var bara en förevändning för att kunna utrusta Mi Amigo för nya sändningar på Nordsjön.

Under de följande två åren ömsom sände Radio Caroline och ömsom reparerades båten på internationellt vatten. Flera master fick ersättas efterhand som de förstördes i stormarna. Den sista masten från 1974 visade sig ovanligt lyckad.

De holländska myndigheterna stiftade emellertid i augusti 1974 en lag likartad den engelska "Marine Offences Act". Ett par dagar innan de holländska lagen trädde i kraft flyttades fartyget åter till Themsenmyrningen, nu i relativt skyddade farvatten mellan två sandbankar.

Radio Carolines egna program som sedan återstarten 72 hade ett LP-format drog inte in några större summor i reklamintäkter, utan stationen levde på inhyrda holländska program från Radio Mi Amigo. Holländarna ansåg 1978 att fartyget var för osäkert.

Det var byggt 1921 och hade även tjänat Radio Nord, men flera strandningar och försummat underhåll hade satt sina spår. Med nöd och näppe undgick båten att sänkas vid en läcka 1979, men i mars 1980 gick båten till botten. Masten kom att sticka ur havet i ytterligare fem år!

Efter flera års rykten återkom Radio Caroline i augusti 1983 från trälaren Ross Revenge. Skapelsen pryddes av världens högsta mast (ca 100 meter)

RAID OMBORD 1989

Med släggorna i högsta hugg

I augusti 1989 förvarnades stationerna ombord Ross Revenge att de skulle slippa obehagligheter om kortvågssändningarna på 6215 kHz och de holländska programmen på 819 kHz upphörde.

När de holländska myndigheterna likväl slog till kort därefter hade kortvågssändaren stängts men de holländska programmen återupptagits. En dramatisk sändning följde där Radio Caroline ropade på hjälp samtidigt som fartyget bordades och poliser försökte bryta sig in i sändarrummet. Efter några timmar tystnade stationen.

Utrustning från båten

Den holländska båten som genomförde raiden var då fullastad med antenntråd, omonterade mastdelar, den nya isolatorn, nästan all studiourrustning, skivarkivet, ljudutrustning och sändardelar. Sändarna var för stora att släpa ut. Istället avlägsnades vitala delar medan resten krossades med släggor.

Slutsatsen av raiden, på internationellt vatten, var att de holländska myndigheterna kunde tolerera nya sändningar från Radio Caroline så länge dessa skedde på engelska och inte försökte vända sig till en holländsk publik.

Det fanns flera orsaker till att de engelska och holländska myndigheterna valde att slå till just då. Uppgifter cirkulerade om att de nya antennmasterna på Ross Revenge snart skulle vara färdiga att ersätta den provisoriska antennen (den stora antennmasten hade brutits av i en storm i november 1987), vilket skulle ge engelskspråkiga Radio Caroline på 558 kHz och holländska Radio 819 möjlighet att sända med betydligt högre effekt. Det fanns också rykten om att nya offshore stationer planerades.

En sekundär nödfrekvens

Vidare var valet av 6215 kHz för religiösa World Mission Radio inte särskilt lyckat. Detta är en sekundär nödfrekvens, dvs en frekvens som inte används i normala fall och därför var ledig. Följden blev en rad protestskrivelser från myndigheter i olika länder, men Radio Caroline sände glatt vidare på 6215 kHz.

Den stora frågan i samband med tillslaget var dess legalitet. Endast registrerade fartyg får bordas på internationellt vatten enligt folkrätten. Panama hade i början av 1987 infört en lag som förbjuder radiobåtar, och hade då enligt uppgift strukit Ross Revenge ur rullorna. Talesmän för stationen hävdade dock att

fartyget var registrerat, och att tillslaget följaktligen var en olaglig handling.

Två olika försvarslinjer har framskymtats. Enligt den ena linjen var båten registrerad i ett annat land, som dock hemlighölls. Denna variant har svagheten att båten måste ha hemmahamnens namn målad på skrovet och föra landets flagg. Ross Revenge hade fortsatt föra Panamaflagg.

Den andra försvarslinjen hävdar att visserligen hade Panama dragit in flaggan, men att beslutet först skulle träda i kraft när Ross Revenge angjorde en hamn. Tills dess skulle registreringen gälla. Eftersom fartyget är förankrat på internationellt vatten och inte varit i hamn sedan 1983 skulle den i princip kunna föra Panamas flagg tills den sjunker (eller går i hamn).

Redan en månad efter raiden var stationen åter i luften på 558 kHz. Man hade konstruerat en sändare med delar av de tre gamla sändarna. Konstruktionen var minst sagt improviserad och skulle göra ett skyddsombud gråhårig. En ny studio hade ställts i ordning och hängivna lyssnare hade donerat skivor vid en protestmarsch i London.

Finanserna i botten

Stationen var visserligen tillbaka, men signalen var svag, sändaren ett osäkert kort och finanserna i botten. Nu hade man bara en del amerikanska religiösa program att leva på.

Ett nytt problem dök upp. Ännu en gång gjorde engelska myndigheter anspråk på 558 kHz genom att ge frekvensen till den nya lokalradiostationen Spectrum Radio i London.

Redan 1973 stördes den holländska offshore stationen Radio Veronica av London-stationen Capital Radio som startade sända på 557 kHz från en provisorisk anläggning vid ett kraftverk. Irländarna protesterade emellertid mot frekvensvalet eftersom Capital Radio störde den staliga irländska radion RTE på grannkanalen och Capital fick byta frekvens.

Nästa attack kom 1985 då offshore stationen Laser 558 (kHz) sände på kanalen. Den här gången var det BBC Essex som skulle starta på den frekvensen, men myndigheterna backade och valde istället 729 och 765 kHz till BBC. När Laser upphörde tog Radio Caroline över 558 kHz, som med markvägen erbjuder en stor räckvidd.

Spectrum startade 1990 och Radio

Caroline stod inför nya problem, dels hördes man inte i Londonområdet, dels stördes en legal station.

Det ironiska var att Spectrum inte ville ha frekvensen med motiveringen att man inte ville störa Radio Caroline. Spectrum blev ett ofrivilligt vapen i myndigheternas händer. Stationen tilldelades även en extra frekvens på 990 kHz, så sändaren på 558 kHz var egentligen helt onödig!

Det innebar ett ökat hot mot Radio Caroline att dela frekvens med en legal station. Myndigheterna kunde få anledning att göra ett nytt och grundligare tillslag mot Ross Revenge. Radio Caroline bytte därför efter en tid frekvens till 819 kHz.

"Startade 1964" forts fr förra sidan

monterad på ett fartyg.

Två år senare stod åter en holländsk station, Radio Monique, för levebrödet. Myndigheterna satte åt tumskrubarna under 1985. Radio Caroline klarade sig men konkurrenten Laser 558 på grannbåten fick sluta.

Den stora katastrofen kom i november 1987 då masten i en mycket svår storm bröts en decimeter över däckets och störtade i havet. Samtidigt förstördes däcksisolatorn och till råga på allt miste man Radio Monique.

Med provisoriska lösningar försökte Radio Caroline komma tillbaka i etern. Nya holländska program sändes nu av Radio 558. Med en bristfällig antenn och låg sändareffekt var lyssnarunderlaget dock minimalt.

Stegvis förbättrades den provisoriska antennen och nya master började resas. Under tiden hade man återgått till sändningar på två MV-frekvenser (558 och 819 kHz).

En tredje sändare gjorde entré för religiösa World Mission Radio på kortvåg. Valet av frekvens strax över 6200 kHz var olyckligt eftersom man hamnade i ett kustradioband. Detta är i och för sig inget ovanligt eftersom en hel del landbaserade stationer som Trans World Radio i Monaco, Vatikanradion och Radio Pakistan använder samma frekvensområde mot bestämmelserna. En offshore station är emellertid mycket mer sårbar för kritik.

Efter en tid flyttade man World Mission Radio till 6215 kHz, vilket bara förvärrade läget eftersom detta är en sekundär nödfrekvens.

VIA SATELLIT

Comeback i slutet av mars

Ett par veckor efter det att Radio Nova upphört med sina sändningar över Astra 1A uppläts Novas frekvens på Lifestyle-transpondern underdagtid till Radio Caroline.

Caroline-sändningarna via satellit startade den 26 mars kl 10.00 för att i samband med påsken fira stationens 27-årsjubileum. Tilltaget missuppfattades till en början av lyssnare som ett dåligt aprilskämt, men när stationen fortsatte sända blev det alltmer uppenbart att detta kunde vara början på en ny era för offshore stationen Radio Caroline.

Inspelade på Ross Revenge

Utsändningarna av programmen började kl 12.00 varje dag och fortsatte i regel till 20.00. Dessa program, inspelade på Ross Revenge, var ganska intressanta eftersom de gav prov på en hel del Caroline-"fakta" från livet ombord.

Musiken bestod mest av gamla klassiska Caroline-favoriter. Men ibland kunde det faktiskt bli lite för mycket av det goda, eller vad sägs t ex om "Freebird" med Lynyrd Skynyrd varje dag under samma tidsperiod inom loppet av de veckor som Caroline var i luften från Lifestyle-transpondern.

Keith Lewis, den f d programchefen på Radio Nova, tog vid 20-tiden över från den landbaserade studion för direkt-sända program tills Club Music började sända kl 21.00.

I regel började Club Music sända kl

21.00 men det var olika med det beroende på vilket humör Keith Lewis var på för tillfället. En del kvällar öppnade han telefonlinjen för att inbjuda lyssnare över hela Europa att ringa till studion och diskutera Caroline och radions framtid i Europa och Storbritannien i synnerhet. Dessa telefonprogram erbjöd ganska intressant lyssning eftersom kända Caroline-fans och f d medarbetare från när och fjärran hörde av sig med synpunkter och idéer.

Chris Carey beredd satsa

Sista kvällen Caroline sände över Astra förekom mycket intressanta och öppenhjärtiga diskussioner om Radio Carolines framtid. Chris Carey, som nu bor i Spanien, ringde två gånger under kvällen. Han var beredd att satsa 250.000 kronor för en delfinansiering av ett års sändningar över Astra.

Ronan O'Rahilly kom dock aldrig till studion. Vi fick veta att Radio Caroline inte ville dansa efter någon annans pipa och därför stängde.

Chris Carey som låg bakom satellit-servicen Radio Nova lät Caroline sända över ASTRA-satelliten till slutet av maj — den resterande kontraktperioden som han hade betalt för.

För Frekvenss beklagade Keith Lewis att Radio Nova och Caroline nu var tvungna att lämna etern.

Robert Olsson & Karl-Erik Stridh

FRAMTIDEN

Gör Ross Revenge till museifartyg!

Jag ser ingen mening att fortsätta ha Ross Revenge på Nordsjön. Enda anledningen att låta båten ligga kvar på internationellt vatten vore om Radio Caroline fortsatte sända. Det är dock helt utslutet att de engelska myndigheterna skulle tolerera några sådana sändningar.

Enda skyddet Ross Revenge kan få är att registrera det som örlogsfartyg i ett lämpligt land, vilka inte får bordas på internationellt vatten. Det verkar emellertid långsökt att få igenom en sådan registrering och samtidigt övertyga de engelska myndigheterna om att det verkligen är ett örlogsfartyg.

Det mest realistiska är att gå i hamn under ordnade former. Man borde kunna göra en överenskommelse med DTI där myndigheten tar resterande komponenter från sändarna, men låter studio, sändarkabinett och ljudutrustning vara kvar intakt. Därefter skulle fartyget kunna läggas i torrdocka för välbehövlig övervakning.

Ross Revenge skulle bli ett utmärkt museifartyg i någon brittisk hamn, gärna med studion i drift. Många städer skulle vilja ha en sådan turistattraktion.

Fartyget skulle fylla en större funktion än vad det gör nu. Även Radio Caroline måste inse att tiden gått ifrån dem. Framtidens radio är markbaserad eller satellitdistribuerad. Detta utan att ringakta Radio Carolines insatser under framför allt under 60- och 70-talet.

Storbritannien och Irland forts från sidan 11

Radio 1 FM sänder dygnet runt

Radio 1 FM började i våras sända 24 timmar om dygnet. Stationen har successivt byggt ut sin täckning över hela Storbritannien de senaste tre åren, vilket innebär att Radio 1 FM kan höras störningsfritt efter mörkrets inbrott i så gott som hela landet.

Med mellanvägsfrekvenserna har problemet tidigare varit ständiga störningar efter mörkrets inbrott från utländska MV-stationer. Den senaste utökningen till 02.00 skedde för fyra år sedan när stationen inledde sin satsning på FM-utbyggnaden.

En del nya program har tack vare den nya satsningen kunnat dra till sig en bred publik, som Rob Harris show med en 20-procentig ökning av publiken sedan starten. Han tog över programmet från mid-

natt till 02.00 för drygt ett år sedan och beräknas nu ha upp emot en halv miljon lyssnare. Harris program har utökats med två timmar och går mellan midnatt och 04.00 måndag till torsdag.

Gary King har hand om tiden mellan 04.00 och 06.00 och Simon Mayos frukostkör, som enligt de senaste undersökningarna beräknas ha uppemot 11 miljoner lyssnare, startar en halvtimme tidigare, d v s kl 06.00.

Andy Peebles fredagskvällar har också utökats till 04.00, och tiden 02.00 till 04.00 på söndag till måndag har gått till Neal James, som är ny på BBC R1 och närmast kommer från BBC Radio Cambridgeshire.

Musiken på nätterna riktas främst till nattarbetande och har därför fått en mjuk

inriktning fram till kl 03.00 när tempot successivt ökas igen till Gary Kings show startar kl 04.00.

Nattprogrammen kommer endast att kunna höras på FM.

Radion i Europa

Radio 1 sände en hel veckas program från Centraleuropa den 8-12 april för att fira den s k EBU-veckan. Samtidigt startade Radio 1 en kampanj för att förklara stationens public service åtaganden. Med kampanjen vill man öka diskussionen mellan radiofolk och allmänheten om radions roll i det framtida Europa och framför allt vilken roll public service företagen skall få.

R Nova lämnar Astra

En av de allra svåraste förlusterna på satellitbandet sedan sist är stängningen av Club Music och Radio Nova på Lifestyle-transpondern över Astra 1A. Stationen annonserade upphörandet av sin service via ägaren Chris Carey den 5 mars, då det också annonserades att Club Music och de religiösa amerikanska programmen skulle fortsätta. Dessa har dock också nu upphört.

Under ett par veckor efter det att Radio

Nova upphört med sina sändningar uppläts transpondern på dagtid till Radio Caroline. (se vidare under Offshore Radio).

Dessa sändningar upphörde i slutet av maj. Keith Lewis som var programchef betraktade Radio Nova som unik i Europa med sin uppslupna programstil men samtidigt professionella uppläggning. De var ca 13 DJ:s på stationen alla rekryterade av Keith Lewis.

Lyssna på Sean Tilly!

Äntligen har det hänt! RTL, Radio Luxembourgs engelska program har fått en ny DJ värd namnet. Han heter Sean Tilly och du kan lyssna på honom varje kväll kl 21.00. Han har en mycket professionellt uppslupen och livaktig stil. Han är det bästa som hänt RTL sedan Rob Jones tid på stationen. Rob lämnade stationen i mitten av 80-talet.

Tydligt betraktar även stationsledningen Sean Tilly som en tillgång eftersom han i slutet av juni tog tog över RTL:s Top 20-show från Peter Anthony.

Peter Anthony ondjorde jag mig över i förra numret. Han har nu förflyttats till en mindre framskjuten position med program efter midnatt och i något fall med start först kl 02.00.

På dagtid fortsätter Luxembourg att satsa på "Music Jam", som verkar ha övergått från helautomatiserade till DJ-övervakade program.

Varje kväll från 18.00 kan du lyssna till Mark Hollis med diverse aktuell musik och frågetävlingar. På fredagar sänds sportprogrammet "sport shorts".

KORTA NYHETER

Den nya stationen HitRadio har startat på Sky 1-transpondern och Radio 10 Gold har lämnat Astra. Nykomlingen Power FM på MTV-transpondern har börjat med dagtids DJ-presentationer, vilka precis som Radio 10 Golds låter mycket professionella.

Sky Radio, Opus Radio och Starsat Radio fortsätter sända som vanligt.

På Eutelsat F1:2 har över Star1-transpondern startat en ny engelskspråkig jazzstation Jazz Europe från London som

är finansierad av Pacific Public Radio i Long Beach, USA. Stationens huvudprincip är "minimum speech".

Över Filmnet-transpondern har belgiska Radio Contact börjat sända. Kvar på transpondern ligger sedan tidigare Radio 10 Gold.

I dagarna har också Voice of America startat sändningar av den normala kortvågsservicen över TV5/Worldnet-transpondern.

Joel Denver spelar framtidens hitlåtar

VOA Europe har under den senaste månaden lidit av ständiga överföringsproblem från USA och ljudkvaliteten har under långa perioder varit sämre än vid telefonlinjeöverföring.

Den 4:e juli drog stationen vinnaren av en särskild 4:e juli-tävling. Priset var en betald resa till Orlando, Florida för två. Allt som fordrades för att vara med i dragningen var att man hade skickat in ett kort med sitt namn, adress, och telefonnummer. Sedan var det bara att vänta!

"Future Hits" med Joel Denver är en syndikerad show som sänds på lördagar efter 18.00-nyheterna. Programmet levereras av Westwood 1 som också producerar de berömda Casey Kasem-programmen. "Future Hits 91" presenterar de färskaste låtarna från amerikansk hitradio.

Joel Denver går igenom aktuella CD-, singel- och LP-utsläpp, informerar om veckans konserter och presenterar de fem översta plattorna på engelska hitlistan BBC Top 5.

I samband med presentationerna kör Joel Denver ut artistintervjuer och sina egna kommentarer till det som artisterna säger. Programmet är endast 50 minuter långt och är mycket informativt för den som vill veta vad som händer på amerikansk hitradio.

John Catlett ny chef

John Catlett, konsult åt Atlantic 252 och Jazz FM London, har nyligen utnämnts till ny chef för R Luxembourg. Det är förmodligen första gången en amerikan har utsetts till chef för en europeiskt baserad radiostation.

Mars sponsrar engelska rockprogram i rysk TV

Ryska radio och TV-bolaget (RTR) kommer att med hjälp av sponsorpengar från godisfirman Mars att sända rockprogram för den ryska ungdomen. Det är det engelska rockprogrammet "Rock Steady" som har tilldragit sig ryssarnas intresse. Mars betalar i utbyte mot reklamslag och att firmans logo visas vid påannonsering av programmet.

Den ryska versionen av programmet kommer att vara 75 minuter långt och kommer att utnyttja material från "Rock Steady" och "Friday Night at the Dome" som är två framgångsrika rockprogram som på senare tid gått över engelska Channel 4.

RTR sänder uppemot sex timmars

musikprogram om dagen över den andra sovjetiska TV-kanalen. Bolagets enda inkomster hittills har varit inkomster från ryska rådsrepublikens gasmaskförsäljning till Saudiarabien.

"Rock Steady" tilldrog sig ryssarnas intresse eftersom det var det enda program som kombinerade live-framträdanden med en massa olika stilarter från rock och blues till funk och soul.

Under de senaste åren efter liberaliseringen har ryssarna mest fått sig MTV, musikvideor och hitlistemusik till livs. Därför tror man att det här livemusikprogrammet kommer att upplevas som en veritabel kulturrevolution bland publiken.

Det är bristen på pengar som är bakgrunden till att man nu går ut och begär sponsorer på det här sättet. Sponsoring är det enda sättet att få in pengar till nya program.

Robert Olsson

Vill göra om radio- och TV-rådet till ett aktiebolag

Borgmästaren i Leningrad och ordföranden för Leningrads regionalrådhar skrivit till den sovjetiska premiärministern Valentin Pavlov för att få tillstånd att göra om stadens radio- och TV-råd till ett aktiebolag under namnet Lentele-radio.

Risdagsledamöter vill sälja Radio Malmöhus

I januari motionerade de två moderata risdagsledamöterna Per Stenmarck och Margit Gennser att Radio Malmöhus borde säljas och göras om till en kommersiell radiostation.

Det senaste året har det lagts fram flera liknande förslag om lokalradion i Sverige.

De två moderata politikerna förslår att personalen skall få förköpsrätt och att även en andra kommersiell radiostation borde sättas upp i täckningsområdet för att undvika monopol. I motionen skriver de att Radio Malmöhus kan bli en förebild i Sverige hur "en fri och reklamfi-

nansierad länsradio kan utvecklas".

Motionärerna räknar dock bara med 10 minuters reklam per dygn, vilka vida understiger Radio Malmöhus egna kalkyler.

Stationen har gjort en egen utredning om reklamfinansierade sändningar där de räknar med att ca 6 minuters reklam per timme kan ge intäkter på mellan 40 och 70 miljoner kronor om året. Dagens budget på Radio Malmöhus ligger på 17-18 miljoner kr per år.

Stationens chef, Christer Brynielsson, anser att reklam är enda möjligheten att rädda lokalradions ekonomi då politi-

kerna inte vågar höja licenserna. Enligt Sveriges Radios direktiv måste lokalradion spara 25 miljoner 1992.

Det innebär för Radio M att en till två tjänster måste försvinna och att programbudgeten bantas med 400.000 kr, totalt skall Radio Malmöhus spara 816.000 kr under 92. Det kan i värsta fall resultera i att hela redaktionen i Helsingborg tvingas läggas ned.

I år har Radio Malmöhus bantat sin budget med 500.000 kr, vilket drabbat programmen Önskeklassiker, Jazzvrån och Radio Jo-Jo. Ytterligare program ligger i farozonen. **James Mollan**

Akut pengabrist på Radio Canada International

Utlandssändaren Radio Canada International (RCI) har tvingats till kraftiga nedskärningar av verksamheten. Det kanadensiska utrikesdepartementet har minskat stationens årliga anslag från 20 till 13,5 miljoner kanadensiska dollar. Personalstyrkan har bantats rejält från 193 till 100 tjänster.

Sändningar på japanska, tjeckiska, slovakiska, tyska, ungerska och polska har upphört. De franska och engelska kortvågsprogrammen har ställts in, förutom ett par nyhetssändningar, och de ryska sändningarna har halverats från fyra till två stycken om dagen. Sändningarna på spanska, kinesiska, ukrainska och arabiska kommer att fortsätta.

RCI:s 232 sändningstimmar per vecka skall dock inte minskas, utan stationen kommer att ersätta de avskaffade språken och programmen genom att reläa CBC:s nationella service.

Ian McFarland, som var redaktör för SWL Digest om dx-ing och radio, gjorde sin sista sändning den 24 mars. Han jobbar nu för Radio Japan som engelsk-expert. McFarlands kontrakt är på två år.

RCI:s anslag har i alla fall säkrats för de fem kommande åren från och med den första april år, då RCI:s räkenskapsår inleds. Av de årliga driftskostnaderna går nästan hälften till sändaranläggningen i Sackville. **James Mollan**

 Radio Canada International

New York-stationen WQXR-AM/FM har flest lyssnare (654.300) av de stationer i USA som spelar klassisk musik, vilket den gjort sedan starten 1936.

P1-programmen du måste höra! Thailändska reklamtävlingar

Många chefer på lokalradion och P3 väntar med spänning på hur den framtida kommersiella radion i Sverige ska organiseras. Det är främst dessa två kanaler som kommer att släppa ifrån sig lyssnare till de nya stationerna.

På P1 är man nog betydligt lugnare. Tal- och nyhetsprogrammen kostar mycket att producera och lyssnarna har en högre medelålder än de som lockas till de kommersiella kanalerna med populär musik och lätt underhållning.

P1 är en utmärkt kanal, som förtjänar större uppmärksamhet och fler lyssnare. Varje vardagsmorgon mellan klockan 7 och 8 sänds "Nyhetstimmen", upplagd som en morgontidning. Timmen inleds med en nyhetssammanfattning, följd av fördjupande features och reportage och en tidningskrönika. Ekot avslutas med en nyhetssammanfattning.

Sedan tar Radiosporten vid och rapporterar om gårdagens matchresultat och övriga sporthändelser. Radiosporten följs av Ekonomiekot, där vi lyssnare informeras om kurserna på Tokyo-börsen, företagsuppköp, räntor och andra ekonominyheter. Kulturnytt sänder sist i "Nyhetstimmen". Bok- och filmrecensionerna brukar vara särskilt intressanta.

För de mediaintrasserade har P1 ett eget program, "Vår grundade mening", som sänds tisdagar klockan 15:02-15:30. Exempel på reportage under försommaren har varit mediasituationen i Tjeckoslovakien, CNN:s etablering i Vietnam, framtiden för Radio Free Europe och Näringslivets Mediainstitut (NMI) radiokonferens i Göteborg.

Ett av NMI:s förslag är att den som betalar mest ska få sända radio om det råder brist på frekvenser. Reportern på "Vår grundade mening" undrade om det verkligen skulle bli en sk fri radio,

RADIOKRÖNIKA Patrick Stenbacka

att vem som helst har möjlighet att få sända radio, om NMI:s förslag går igenom.

"Vår grundade mening" berättade i ett annat program om hur thailändsk TV och radio gör för att locka folk att stanna kvar under reklamen. Man gör helt enkelt reklamen till huvudpunkten i programmet.

I Thailand ordnas frågelekar runt reklamavbrotten, där t ex de tävlande noggrant ska studera reklamen och se om där förekommer något "fel"; t ex att den windsurfande pojken i läskedrycksreklamen inte har något tilltufsat hår trots att han är mitt ute på den blåsiga sjön. Även lyssnare och tittare inbjuds att ringa in till programmen under dessa reklamtävlingar.

Ett bra tips till den nya tredje TV-kanalen, skrockade programledaren i "Vår grundade mening".

Ett omnämnande i denna krönika bör också "God morgon världen" få. Detta nyhets- och aktualitetsmagasin sänds söndagsmorgnar mellan klockan 9 och 11 och har en utmärkt mix mellan seriösa och mer lättsamma reportage. Programmet är mycket piggare och intressantare än "Kanalen", samhällsredaktionens magasin, som sänds vardagar klockan 17:00-18:00.

Kommersiella stationer lär få svårt att konkurrera ut P1. Och det samma gäller P2, en okänd storhet i etern. Okänd eftersom nästan ingen lyssnar på kanalen. Storhet eftersom kanalen verkligen erbjuder godis för vännerna av seriös musik. Radiosymfonikerna, P2:s orkester, är mycket känd och uppskattad.